

**AZ INFORMÁCIÓS TÁRSADALOMBAN NYÚJTOTT SZOLGÁLTATÁSOK EGYES KÉRDÉSEIRŐL
SZÓLÓ TÖRVÉNY TELJES ÖSSZEEGYEZTETÉSE
AZ EU ELEKTRONIKUS KERESKEDELMI IRÁNYELVÉVEL¹**

2003. március

szerzők: Dr. Bayer Andrea, Dr. Gulás Judit, Dr. Keller Anikó
Dr. Bacher Gusztáv, Dr. Faludi Gábor, Dr. László András, Dr. Szecskay András

1. BEVEZETÉS

1.1. A feladat meghatározása

Az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem egyes jogi kérdéseiről szóló 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv ("EKI") szabályait a magyar jogba az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény ("Ektv.") ültette át.

Az Ektv. 18. § szerint a törvény *"a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás tárgy körében, a Megállapodást kihirdető 1994. évi I. törvény 3. §-ával összhangban összeegyeztethető szabályozást tartalmaz az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem egyes jogi kérdéseiről szóló 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvél, kivéve annak 2. Cikke g) pontját, 3. Cikke 2., 4. és 5. bekezdését, 8. Cikkét, 16. Cikkét, 17. Cikke 2-3. bekezdését és 19. Cikkét."*

Az elektronikus kereskedelemmel kapcsolódó harmonizációhoz kapcsolódóan került sor továbbá az elektronikus aláírásról szóló 1999/93/EK irányelvnek ("EAI") az átvételére az elektronikus aláírásról szóló 2001. évi XXXV. törvényben ("Eatv."), mely egyúttal több más jogszabályt is módosított az elektronikus dokumentumok alkalmazási feltételeinek meghatározása céljából.

A tanulmány kiindulását jelentő, az IHM-től kapott tájékoztatás szerint a csatlakozási tárgyalások során az EU részéről felvetették, hogy a magyarországi jogi szabályozás nem felel meg maradéktalanul az EKI rendelkezéseinek. Ennek részletes indoka nem ismert, azonban az EU által kifogásolt hiányok egyik feltehető oka az, hogy maga az Ektv. is kimondja a jogharmonizációs záradékban, hogy a szabályozás egyelőre nem ülteti át a magyar jogba az EKI meghatározott pontjait.

Erre tekintettel a "hatályos" jogközelítési szabályrendszer (2099/2002. (III. 29.) Korm. határozat a jogharmonizációs programról és a program végrehajtásával összefüggő feladatokról) a következő rendelkezést tartalmazza **19. Távközlés és információs technológiák címszó alatt: Közösségi jogszabály:** Az Európai Parlament és a Tanács 2000/31/EK irányelve az információs

¹ A tanulmány az IHM 6846/2003. sz. megbízása alapján készült. Az iroda honlapján történő közzétételét a megbízási szerződés 5.2 pontja teszi lehetővé.

társadalomhoz fűződő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem bizonyos jogi kérdéseiről a belső piacon ((32000L0031); Magyar jogszabály: 2001. évi CVIII. törvény az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások és az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről; cél: módosítás; Felelős: MeH". A megjegyzés rovat 2002. I. félévi határidővel a teljes összeegyeztethetőség megteremtését írja elő.

A fentiekre tekintettel szükséges Magyarországnak az EU-hoz történő csatlakozása előtt az EKI teljes harmonizációjára vonatkozó jogalkotás. Az EKI teljes harmonizációja nem oldható meg csupán az Ektv. módosításával, ahhoz más jogszabályok felülvizsgálata illetve megalkotása is szükséges (lehet). A jogharmonizáció teljes körű megvalósítása során ugyanis nem előfeltétel, hogy az adott közösségi normát egyazon jogszabály ültesse át a hazai jogba. A jogharmonizációs követelmény azt jelenti, hogy az adott ország jogrendjének kell biztosítania az irányelvben foglaltak megvalósítását.

A jelen tanulmány tárgya az EKI-hez történő teljes körű jogharmonizáció megvalósítására korlátozva az elektronikus kereskedelem elterjedését ösztönző jogi háttér kialakításának vizsgálata.

1.2. Témameghatározás és -korlátozások

A tanulmány kitér az Ektv-n kívül az Eatv. megalkotásának és hatályba lépésének, valamint a felhatalmazása alapján készült jogszabályoknak az ismertetésére is, mert az Ektv. egyik fontos szabályozási tárgyában, a szerződések kérdésében összefügg a két jogalkotás, egyébként pedig az elektronikus üzletvitel két alappilléreiről van szó.

Kiindulópontként a tanulmány bemutatja az EKI tartalmi követelményrendszerét, ideértve a jövőbeli követelményeket is, majd elemzi az Ektv. és a felhatalmazás/utalás/kapcsolódás alapján kibocsátott további jogforrások tartalmát. Az elektronikus kereskedelem jogi környezetének teljes körű bemutatásához elengedhetetlen a rövid kitekintés az egyéb, elektronikus kereskedelmet közvetlenül érintő magyar jogforrásokra (elektronikus dokumentum, okirat, aláírás, fizetés, könyvviteli és közteherviselési kötelezettség teljesítése, hatósági és bírósági eljárások elektronikus lefolytathatósága).

A hatályos magyar jog bemutatása alapján a tanulmány felméri az egyezéseket, esetleges túllépéseket, az eltéréseket és hiányokat az EKI-hez képest.

Az Ektv. jogharmonizációs záradéka a következő témaköröket jelzi az EKI-ből át nem vett rendelkezésként:

- Szabályozott foglalkozások esetében az elektronikus reklámközlések megengedhetősége, e tekintetben magatartási kódexek kialakításának ösztönzése (EKI 2. Cikk g.) pont, 8. Cikk, 16. Cikk);
- Az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások nyújtásának tagállamok közötti korlátozására vonatkozó tilalom, ill. a korlátozás tilalma alóli kivételek (EKI 3. Cikk 2., 4., 5. bekezdése);
- Elektronikus úton történő, bíróságon kívüli vitarendezés elterjedésének ösztönzése (EKI 17. Cikk 2., 3. bekezdése);
- Tagállamok együttműködési kötelezettsége a végrehajtási intézmények kialakítása, tagállami összekötők működtetése, ill. az információs társadalommal összefüggő

szolgáltatásokra vonatkozó gyakorlat, vitás kérdések, hatósági és bírósági döntések kommunikációja révén (EKI 19. Cikk).

A tanulmány közvetlen célja az Ektv. esetleges harmonizációs hiátusainak megállapítása, és javaslattétel a hiányok megszüntetésére, különösen a fenti felsorolásban szereplő kérdéskörökben.

A tanulmány értelemszerűen az EKI szabályozott tárgyköréhez igazodik, hiszen az Ektv. is csak ezen a harmonizációs úton haladhat. Ezért a szabályozott tárgykörön kívül eső, de az elektronikus kereskedelmet érintő közösségi normarendszerhez közelített magyar szabályok körére a vizsgálat nem terjed ki. Így pl. az EKI nem érinti a közérdekekkel összefüggő célok magas védelmi szintje biztosításának körébe tartozó egyéb, az EKI-ben nevesített érdekeknek, különösen a közegészségügy és a fogyasztók érdekei védelmének a közösségi intézkedések által biztosított szintjét (EKI, Preambulum 10. és 11. pont). Erre tekintettel a tanulmánynak nem tárgya, hogy az EKI-n és EAI-n kívül - az elektronikus kereskedelmi tevékenységet esetleg érintő - egyéb közösségi jogforrásoknak a magyar jogba történő megfelelő átültetését elemezze (például a távollévők között kötött szerződésekre vonatkozó szabályok, reklám-fogyasztóvédelmi szabályok, stb.).

Mivel az EKI szabályozási tárgyán kívül esik az adatvédelem, a személyes adatok feldolgozásának és a tagállamok közötti szabad mozgásának biztosításának kérdésköre (lásd Preambulum 14. pont), így a tanulmány ezeket a kérdéseket sem vizsgálja.

A Tanulmány nem vizsgálja, hogy milyen jogi szabályozáson kívüli okok gátolják, vagy éppen ösztönzik az elektronikus kereskedelem elterjedését.

1.3. Az alkalmazott módszer

Az alkalmazott módszer magában foglalja, hogy a tanulmány leíró jelleggel megvizsgálja, hogy az EKI átültetésére milyen módon került sor egyes EU tagállamokban (különösen a francia, német és osztrák jogrendszerben). Áttekinti az elektronikus kereskedelmi szabályozás megjelenésének visszatükröződését a magyar jogirodalomban. A munka épít a 2001. júliusában a Gazdasági Minisztérium felkérésére az *Elektronikus kereskedelem befolyásoló tényezői (jogi háttér, intézményi rendszer) - kapcsolódási követelmények az EU szabályozás tükrében c.* tanulmányunkra, melynek felülvizsgálatát amúgy is szükségessé tette a tanulmány lezárását követő jogalkotás, többek között az Ektv. elfogadása.

A tanulmány végén konkrét javaslatot terjesztünk elő a tanulmány megállapításai és következtetései alapján szükségesnek tartott jogalkotás normaszövegére. A javaslatokat, eltérve a tanulmány többi fejezetének szerkezeti bontásától, az Ektv. szabályozandó témái szerint, római számmal jelöljük, az egyes témákon belül megtett javaslatokat arab számok jelzik. A javaslatok a normaszöveggel kezdődnek, majd - külön szerkezeti egységben - a jogszabály-javaslat indokolása következik. Ahol jogalkotást nem látunk szükségesnek, ott az adott helyen az ehhez igazodó indokolás található.

A szabályozott foglalkozások gyakorlói által végzett információs társadalmi szolgáltatásokra vonatkozó normajavaslatunk elkészítése során figyelembe vesszük, hogy a magyar jogrendszer jelenleg nem tartalmazza a szabályozott foglalkozások meghatározását. Az IHM-től kapott

tájékoztatás szerint a szabályozott foglalkozásokról szóló kormányrendelet kidolgozása az Oktatási Minisztérium alá tartozó Magyar Ekvivalencia és Információs Központ (MEIK) feladata, és várhatóan 2003 őszére készül el a jogszabálytervezet. A 3220/2002. sz. az IHM Informatikai Szabályozási Főosztályától származó Jelentésben külön pontként van meghatározva a szabályozott foglalkozásokról szóló kormányrendelet kidolgozásában való részvétel.

2. AZ EKI TARTALMI KÖVETELMÉNYRENDSZERE, ÉS AZ EKTIV. JOGKÖZELÍTÉSI EREDMÉNYEI

Az EKI követelményrendszerét részletesen elemzi az *Elektronikus kereskedelem befolyásoló tényezői (jogi háttér, intézményi rendszer) - kapcsolódási követelmények az EU szabályozás tükrében* c. tanulmányunk, amelyhez érdemi kifogást nem kaptunk, sőt az Ektv. visszatükrözi a tanulmány megállapításait. Az, hogy a tanulmányban részletesen elemzett kérdéseket, illetve a vizsgálaton túlnyúló tárgyakat hogyan rendezte a jogalkotó, kitűnik az Ektv. indokolásából, amelynek bemutatására a jelen munka keretei között nincs szükség.

Egy tárgyra nézve végezzük el - az Ektv. 18.§-ban és a témameghatározásban is felsorolt szabályozási hiányokon túl az EKI és az Ektv. összehasonlítását. Ez pedig a szolgáltatók felelősségkorlátozása. A tanulmány elkészítésére történő felkérés során felmerült, hogy az Ektv. ily módon szigorúbban határozza meg a szolgáltató felelősségét, mint az EKI, mert nem zárja ki kifejezetten a büntető jogi szabályok alkalmazását az adott tényállásra. Vizsgálandó, hogy a jelenlegi szabályozás mellett a szolgáltató milyen felelősséggel tartozik (szóba jöhet-e akár a büntetőjogi felelőssége), megfelelnek-e a felelősségre vonatkozó szabályok az EKI szabályainak.

2.1. Az Ektv. szabályozása

Az Ektv. tartalmazza a szolgáltató polgári jogi felelősségét és a felelősség alóli mentesülésének eseteit.

Az Ektv. 7. § (1) és (2) bekezdése kimondja, hogy a szolgáltató a polgári jog általános szabályai szerint felel az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás során továbbított, tárolt vagy hozzáférhetővé tett, jogszabályba ütköző tartalmú információval okozott jogsérelemért, illetve kárért. Nem felel a szolgáltató azonban a jogsérelemért, illetve kárért, amennyiben eleget tesz az Ektv. 8-11. §-okban meghatározott feltételeknek, és a 13. § (1) bekezdése szerinti jogsértés esetében a 9-11. § szerinti szolgáltató lefolytatja a 13. § szerinti eljárást, valamint úgy jár el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

Az Ektv. miniszteri indokolása szerint "a szolgáltatók felelősségének megállapítása mellett e rendelkezések célja, hogy ösztönözzék a szolgáltatókat a jogellenes tartalmú információhoz való hozzáférés megakadályozásában való közreműködésre. **A felelősség alapjául szolgáló jogszabályi tényállásokat a törvény nem érinti**, csupán az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, mint tipikusan - elsősorban a felek közötti kommunikáció technikai feltételeit biztosító - közvetítők közreműködését feltételező életviszonyok sajátos jellegére való tekintettel állapítja meg a jogellenes tartalom hozzáférhetővé tételéért való mögöttes felelősséget".

A szolgáltató ugyanakkor a 8-11. §-okban rögzítettek teljesítése, illetve - a 9-11. §-ok szerinti szolgáltatók esetében - a 13. § szerinti eljárás lefolytatása esetén sem mentesül a jogsértés

megelőzésével, illetve abbahagyásával kapcsolatos felelősség alól.

Az Ektv. 7. § (4) bekezdése - az EKI 15. Cikkével összhangban - rögzíti, hogy a szolgáltatók nem kötelesek általános jelleggel, folyamatosan ellenőrizni az általuk továbbított, tárolt vagy hozzáférhetővé tett információ tartalmát, továbbá nem köteles olyan tényeket vagy körülményeket keresni, melyek jogellenes tevékenység folytatására utalnak. Ennek indoka, hogy a szolgáltatók által továbbított, tárolt vagy hozzáférhetővé tett információ nagy mennyiségére tekintettel ez ésszerűtlen terhet jelentene a számukra, és ezáltal kedvezőtlen hatással lenne az információs társadalom fejlődésére.

A felelősség határainak megállapítása során az Ektv. 7. § (5) bekezdése azonban kimondja, hogy *a szolgáltató polgári jogi felelősségének 8-11. § szerinti korlátozása azonban nem érinti az egyéb jogszabályban meghatározott jogkövetkezmények alkalmazását.*

2.2. Az Ektv. és az EKI szabályainak összehasonlítása

Az Ektv.-nek a szolgáltató felelősség alóli mentesülés eseteire vonatkozó szabályozása összhangban van az EKI szabályaival. Az EKI szabályait a Preambulumban foglalt értelmező magyarázat alapján mutatjuk be.

Az EKI-ben megállapított felelősség alóli mentességek csak azokra az esetekre vonatkoznak, amelyekben a szolgáltató tevékenysége olyan kommunikációs hálózat működtetésének és az ahhoz való hozzáférés biztosításának technikai folyamatára korlátozódik, amelyen keresztül harmadik felek által hozzáférhetővé tett információt tárolnak és továbbítanak, azzal a kizárólagos céllal, hogy a továbbítást hatékonyabbá tegye; ez a tevékenység pusztán technikai, automatikus és passzív természetű: a szolgáltatónak sem tudomása nincs a továbbított vagy tárolt információról, sem ellenőrzése nincs fölötte.

A közvetítő szolgáltatók felelősségének az EKI-ben megállapított korlátozásai nem érintik az olyan bírósági vagy közigazgatási hatósági intézkedések meghozatalának lehetőségét, amelyek a jogsértés megszüntetését vagy megelőzését követelik meg, ideértve a jogellenes információ törlését vagy az ahhoz való hozzáférés megszüntetését.

A felelősség korlátozására vonatkozó lehetőség alkalmazása érdekében, a szolgáltatónak, akinek szolgáltatása információ tárolásából áll, amint az illegális tevékenységről ténylegesen tudomást szerez, haladéktalanul intézkednie kell a szóban forgó információ törléséről vagy az ahhoz való hozzáférés megszüntetéséről. A törlést vagy a hozzáférés megszüntetését a véleménynyilvánítás szabadsága elvének és az e célból nemzeti szinten megállapított eljárásoknak a figyelembevételével kell elvégezni; ez az irányelv nem érinti a tagállamok lehetőségét arra, hogy specifikus követelményeket állapítsanak meg, amelyeknek haladéktalanul meg kell felelni az információ törlését vagy a hozzáférés megszüntetését megelőzően.

Az, hogy a tagállamok nem állapíthatnak meg felügyeleti kötelezettséget a szolgáltatókra, csak az általános természetű kötelezettségekre vonatkozik; ez nem érinti a speciális esetben megállapított felügyeleti kötelezettségeket, és különösképpen nem érinti a nemzeti hatóságoknak a nemzeti jogszabályokkal összhangban hozott intézkedéseit (Preambulum 42-47. pontok).

Az Ektv. - az EKI szabályozásával összhangban szabályozza - az egyszerű adatátvitelt (mere

conduit), a gyorsító tárolást (caching) és a gazdaszámítógépen tárhelyet biztosító (hosting) tevékenységet végző szolgáltatók felelőség alóli mentesülésének követelményeit. Az Ektv. 13. § -ban szabályozott ún. "notice and take down" eljárás összhangban áll az EKI azon rendelkezéseivel, miszerint a tagállamoknak módjuk van arra, hogy eljárásokat alakítsanak ki az információ törlésének vagy a hozzáférés megszüntetésének szabályozására. Megjegyezzük, hogy a 13. §-ban szabályozott eljárás kizárólag akkor áll a jogosult rendelkezésére, ha a szolgáltató által hozzáférhetővé tett információ sérti szerzői jogi törvény által védett szerzői műven, előadásán, hangfelvételén, műsorán, audiovizuális műven, adatbázisán fennálló jogát (szerzői és kapcsolódó jogi értesítés-eltávolítási eljárás).

Egyéb esetekben a jogsértés megszüntetésére vagy megelőzésére az általános polgári jogi illetve büntető jogi eszközök állnak rendelkezésre a jogérvényesítéshez. Például a személyhez fűződő jogok megsértése esetén - a Ptk. 84. § alapján - a jogosult követelheti a jogsértés abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől. A Ptk. 85. § alapján a bíróság a jogsértés valószínűsítése esetén - amennyiben a késelem jóvá nem tehető kárral járhat - a bíróság ideiglenes intézkedést hozhat. Ezen anyagi jogi rendelkezés eljárás jogi megfelelőjét a Pp. 156. § tartalmazza.

2.3. A szolgáltató büntetőjogi felelőségének kérdése

2.3.1. A bűncselekmény fogalma

Az Ektv.-ben a felelőség alóli mentesülés esetei olyan szolgáltatókra vonatkoznak, akiknek a tevékenysége közreműködő jellegű, kizárólag technikai, automatikus és passzív jellegű, amelynek során a szolgáltatónak rendszerint nincs tudomása a tárolt információ tartalmáról, annak tartalmára nincs befolyása. (A felelőség korlátozása tehát nem alkalmazható az ún. tartalom szolgáltatókra.) Továbbá az Ektv. tovább csökkenti ezen szolgáltatók kötelezettségét, amikor mentesíti őket a továbbított információ tartalmának ellenőrzése alól (Ektv. 7. § (4) bek.).

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 10. § szerint bűncselekmény az a szándékosan vagy - ha a törvény a gondatlan elkövetést is bünteti - gondatlanságból elkövetett cselekmény, amely veszélyes a társadalomra, és amelyre a törvény büntetés kiszabását rendeli.

A Btk. 13. § alapján szándékosan követi el a bűncselekményt, aki magatartásának következményeit kívánja, vagy e következményekbe belenyugszik.

A Btk. 14. § szerint gondatlanságból követi el a bűncselekményt, aki előre látja magatartásának lehetséges következményeit, de könnyelműen bízik azok elmaradásában (tudatos gondatlanság, luxuria); úgyszintén az is, aki e következmények lehetőségét azért nem látja előre, mert a tőle elvárható figyelmet vagy körültekintést elmulasztja (hanyagság, negligencia).

A bűncselekmény általános fogalma alapján kizárható, hogy a kizárólag közreműködő jellegű tevékenységet végző szolgáltatók büntetőjogi felelősége - a tényállás esetleges megvalósítása esetén is - megállapítható legyen, ugyanis esetükben a bűnösség egyetlen alakzata sem állapítható meg. A tartalom ellenőrzésére vonatkozó kötelezettség alóli felmentés kizárja még a gondatlanság legenyhébb alakzatának (hanyagság) megállapíthatóságát is.

2.3.2. Az EKI rendelkezései a büntetőjogi felelőség kérdéséről

Az EKI büntető jogi normát nem tartalmaz, melyet kifejezetten kimond, miszerint célja az, hogy létrehozza az információs társadalomhoz fűződő szolgáltatások tagállamok közötti szabad mozgását biztosító jogi kereteket, és nem az, hogy a büntetőjog, mint olyan területén valósítsa meg harmonizációt (Preambulum 8. pont).

Az EKI nem zárja ki, hogy a tagállamok - az irányelvben megállapított feltételekkel összhangban - alkalmazhatják nemzeti büntetőjoguk és büntetőeljárás joguk szabályait azzal a céllal, hogy a bűncselekmények felderítéséhez és üldözéséhez szükséges minden nyomozati és egyéb lépést megtegyenek, anélkül, hogy az ilyen intézkedésekről a Bizottságot értesíteniük kellene (Preambulum 26. pont).

A szankciók, amelyekről az EKI rendelkezik, nem érintik a nemzeti jog által elrendelt bármilyen egyéb szankciót vagy jogorvoslatot. A tagállamok nem kötelesek büntetőjogi szankciókat elrendelni ennek az irányelvnek megfelelően elfogadott nemzeti rendelkezések megsértése esetére (Preambulum 54. pont).

Megállapítható, hogy az EKI sem nem írja elő, sem nem zárja ki, hogy a tagállamok büntetőjogi eszközeit alkalmazzák. Az Ektv.-ben szabályozott közreműködői tevékenységet végző szolgáltatók polgári jogi felelősségének korlátozása a gyakorlatban - a bűncselekmény fogalmából következően - kizárja ezen szolgáltatók büntető jogi felelősségét, amennyiben az Ektv. rendelkezéseinek megfelelően járnak el.

Ily módon megvalósul az a követelmény, hogy ha az információ tartalma jogszabályba, harmadik személy jogába vagy jogvéde érdekébe ütközik, és az Ektv. 8-11. §-okban meghatározott szolgáltató az információ közlésével okozott jogsértést a jogosult felhívására megszünteti, a jogsértő tartalom közléséhez további büntetőjogi jogkövetkezmény nem fűződik.

Emiatt a magyar jogrendszer, jelesül az Ektv. és a büntetőjogi felelősség feltételeit megállapító Btk., összhangban áll az elektronikus kereskedelmi jogharmonizáció által támasztott követelményekkel.

3. AZ ELEKTRONIKUS KERESKEDELMET ÉRINTŐ EGYÉB JOGSZABÁLYOK VIZSGÁLATA

3.1. A vizsgálat köre

A jelen fejezet csupán két, járulékos szempontból kapcsolódik a tanulmányhoz. Egyrészt meg kell állapítani, hogy vajon az EKI-n kívül létező, "az elektronikus gazdasági kapcsolatok jogába" tartozó magyar normák nem szüntetik-e meg egészen, vagy részben az EKI szabályozási hiátusait. Másrészt tekintettel kell lennünk arra, hogy folyamatosan zajlik az elektronikus kereskedelmet érintő jogi szabályozás felülvizsgálata. Ehhez, tehát egyjövöbéli jogfejlesztéshez kiinduló pontot jelenthet az alábbi "mellék" fejezet.

Az elektronikus kereskedelmet, az elektronikus üzleti kapcsolatokat érintő magyar jogforrások közül a legjelentősebb az elektronikus aláírásról szóló 2001. évi XXXV. törvény ("Eatv."), mivel az Eatv. és a hozzá kapcsolódó jogszabályváltozások alapján nyílt meg a jogi lehetősége annak, hogy nem papíralapú dokumentumok útján a felek érvényes, joghatás kiváltására alkalmas nyilatkozatokat tehessenek, szerződéseket kössenek. Mivel az elektronikus úton történő szerződéskötés jelenleg az EKI tárgya, így az ilyen, írásba foglalt jognyilatkozatok joghatályos

létezését lehetővé tevő normacsoport nem hagyható figyelmen kívül.

Az Eatv. - néhány olyan rendelkezés kivételével, amelyek csak az EU-hoz történő csatlakozásunkról szóló nemzetközi egyezményt kihirdető törvény hatálybalépésével egyidejűleg lépnek hatályba - 2001. szeptember 1. napján lépett hatályba. Kidolgozásakor figyelembe vették az elektronikus aláírásról szóló 1999/93/EK irányelvet (EAI), valamint az EKI-ben foglaltakat. A tanulmány jelen fejezetében alapvetően azt vizsgáljuk, hogy az Eatv. összhangban van-e az EAI-ben foglaltakkal. Ezt megelőzően azonban az EAI és az Eatv. általános tartalmi jegyeinek az összevetése szükséges ahhoz, hogy megállapíthassuk, hogy az EAI mely rendelkezéseinek a hazai jogba való átültetése volt elengedhetetlen annak érdekében, hogy a jogharmonizációs elvárásoknak megfeleljünk.

3.2. Elektronikus dokumentum és aláírás

3.2.1. Az EAI és az Eatv. szabályozási köre

Mindkét jogforrás rendkívül tágan határozza meg a szabályozás körét. Az EAI 1. Cikkének első bekezdésében foglalt meghatározás szerint az elektronikus aláírás használatát és jogi elismerését kívánja elérni, továbbá az elektronikus aláírások és bizonyos hitelesítés szolgáltatások jogi kereteit kívánja megteremteni annak érdekében, hogy azok a belső piacokon megfelelően működjenek. Az EAI 1. Cikkének 2. bekezdése pedig kifejezetten tartalmazza azt, hogy a szerződés létrejöttére és érvényességére vonatkozó előírásokat az EAI nem tartalmaz.

Az EAI-nél konkrétabban megfogalmazva az Eatv. a bevezető rendelkezésében célját abban jelöli meg, hogy "*megteremtse a hiteles elektronikus nyilatkozattétel, illetőleg adattovábbítás jogszabályi feltételeit az üzleti életben, a közigazgatásban és az információs társadalom által érintett más életviszonyokban*".

Megállapítható tehát, hogy mindkét jogforrás nem csupán az elektronikus kereskedelemre szűkíti le az elektronikus aláírás használati körét, hanem ennél tágabban (pl. a közigazgatásban) jelöli meg a felhasználásának a lehetőségét.

Az EAI és az Eatv. egyrészt jogi természetük különbözősége, másrészt a szabályozási köre vonatkozó meghatározásaikból adódó eltérések miatt, nem teljesen fedik egymást. Ezért az Eatv. nem csupán az EAI-ben meghatározott követelményeknek tesz eleget, hanem azokat kibontva megteremti az EAI-ben foglalt elvek érvényesülésének jogi kereteit akkor, amikor meghatározza:

- (i) a törvény hatályát és az elektronikus aláírás felhasználási lehetőségeit;
- (ii) az elektronikus dokumentummal, az elektronikus aláírással kapcsolatos szolgáltatókra és szolgáltatásokra vonatkozó szabályokat;
- (iii) a szolgáltatókat ellenőrző, nyilvántartó és minősítő hatóságok tevékenységére vonatkozó szabályokat.

Az Eatv. tehát teljeskörűen biztosítani kívánja az alapvető jogi kereteket az elektronikus szolgáltatások nyújtói és igénybevevői számára annak érdekében, hogy az elektronikus aláírás felhasználásával joghatás kiváltására alkalmas olyan elektronikus dokumentumok jöhessenek létre, amelyek a papíralapú dokumentumokkal azonos bizonyító erővel rendelkeznek.

Ilyenformán - az átültetés nemzeti sajátosságait engedő EAI-hez képest- vegyes jogági jellegű, részben közigazgatási (fogalmak, szervezeti, engedélyezési, tevékenységi normák), részben magánjogi szabályokat ötvöző sajátos törvény az EAI, amelynek jogágakon "keresztülfekvő" ismérve az elektronikus úton rögzített adat egyenjogúsítása a hagyományos írásba foglalással.

3.2.2. Az EAI és az Eatv. egyes rendelkezéseinek összevetése

A jelen alfejezetben azt elemezzük, hogy az EAI egyes konkrét rendelkezései milyen formában váltak az Eatv. részévé. Az összevetés a jogforrások mellékleteire is kiterjed.

Az elektronikus aláírás lehetőség, de nem kötelezettség

Az EAI (16) pont alatti bevezető rendelkezésével azonosan az Eatv. az 1. §-ában szintén csak lehetőséget biztosít a hatálya alá tartozó természetes és jogi személyek, valamint jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek, gazdálkodó szervezetek részére arra, hogy az elektronikus aláírást használják, illetve elektronikus szolgáltatásokat nyújtsanak illetve vegyenek igénybe.

Az elektronikus aláírás fokozatai

Mind az EAI, mind pedig az Eatv. az elektronikus aláírás több szintjét különbözteti meg. Az EAI 2. Cikk 1. pontjában az elektronikus aláírás ("*electronic signature*"), a 2. pontjában pedig a fokozott biztonságú elektronikus aláírás ("*advanced electronic signature*") fogalmát határozza meg. Az Eatv. pedig a 2. § 6. pontjában az "*elektronikus aláírás*", a 15. pontjában a "*fokozott biztonságú elektronikus aláírás*", a 17. pontjában pedig a "*minősített elektronikus aláírás*" fogalmát definiálja.

A fokozatosságnak a joghatás kiváltása szempontjából az alábbi jelentősége van:

- (i) az Eatv. 4. § (1) bekezdésében foglaltak szerint - összhangban az EAI 5. Cikk 1. pontjában írtakkal - ha jogszabály írásbafoglalást ír elő, e követelménynek eleget tesz az elektronikus írásba foglalás is, ha az elektronikus iratot fokozott biztonságú elektronikus aláírással írják alá;
- (ii) az Eatv. 4. § (2) bekezdésében foglaltak szerint pedig, ha az elektronikus okiraton kívüli elektronikus dokumentumon minősített elektronikus aláírás szerepel, és az aláírás ellenőrzésének eredményéből következően más nem következik, vélelmezni kell, hogy a dokumentum tartalma az aláírás óta nem változott.

Az elektronikus aláírás és okirat egyenértékűsége és jogi korlátai

Az általános jogelv és a hozzá kapcsolódó jogszabályváltozások

Az EAI 4. Cikk 2. pontjában és az 5. Cikk 2. pontjában foglaltaknak megfelelően az Eatv. 3. § (1) bekezdése alapelveként fogalmazza meg, hogy az elektronikus aláírás, illetve az elektronikus irat vagy dokumentum elfogadását - beleértve a bizonyítási eszközként való alkalmazását is - megtagadni, jognyilatkozat tételére illetve joghatás kiváltására való alkalmasságát kétségbe vonni nem lehet kizárólag amiatt, hogy az aláírás, irat vagy dokumentum elektronikus formában

létezik. Ezzel a rendelkezéssel az Eatv. biztosítja az elektronikus formátumnak a papíralapú formátummal való egyenértékűségét.

A fenti általános jogelv érvényesüléséhez szükségessé vált, hogy a tételes jognak az írásbeliségre, valamint az okirat bizonyító erejére vonatkozó rendelkezései is módosuljanak. Ezért a Ptké. I. 38. § (2) bekezdése, a Pp. 196. § (1) bekezdése, valamint a 197. § (2) és (3) bekezdései módosultak a következők szerint.

A Ptké. I. 38. § (2) bekezdése akként egészült ki, hogy ha jogszabály a szerződés érvényességéhez írásbeli alakot rendel, akkor írásbeli alakban létrejött szerződésnek kell tekinteni a külön törvényben meghatározott maradandó eszközzel tett nyilatkozatváltást, így különösen a fokozott biztonságú elektronikus aláírással aláírt okirat útján létrejött megegyezést is. A Ptké. I. 38. § új (3) bekezdése pedig lehetővé tette, hogy ha a felek megállapodása írásbeli alakot rendel a szerződésre, úgy a felek abban is megállapodhatnak, hogy a (2) bekezdésben felsorolt módok közül melyik forma lesz az irányadó.

A Pp.-nek a magánokiratok bizonyító erejére vonatkozó szabályai is módosultak az alábbiak szerint:

A Pp. 196. § (1) bekezdés azzal egészült ki, hogy az ügyvéd az ellenjegyzésével bizonyítja, hogy a kiállító minősített elektronikus aláírásával aláírt elektronikus okirat tartalma az ügyvéd által készített elektronikus okiratéval megegyezik.

A Pp. 197. § (2) bekezdésében foglaltak szerint ha a fokozott biztonságú elektronikus aláírás ellenőrzésének eredményéből más nem következik, az aláírást megelőző szöveget - elektronikus okirat esetén az aláírt adatokat - az ellenkező bizonyításig meg nem hamisítottak kell tekinteni, kivéve, ha az okirat rendellenességei vagy hiányai ezt a vélelmet megdöntik. A Pp. 197. § (3) bekezdésében pedig kimondja, hogy amennyiben a fokozott biztonságú elektronikus dokumentum hamisítatlansága kétséges, úgy mely esetben kell a hitelesítő szolgáltatót és mely esetben az időbélyegzést végző szolgáltatót megkeresnie a bíróságnak.

Az általános jogelv korlátai

Az Eatv. - élve az EKI 9. Cikk 2. pontjában megfogalmazott lehetőséggel - korlátozza az elektronikus aláírás, illetve az elektronikus irat vagy dokumentum felhasználását az öröklési és családjogi jogviszonyokban akkor, amikor az Eatv. 3. § (2) bekezdésében kimondja, hogy ilyen jogviszonyokban nem lehet csak elektronikus aláírást felhasználni, illetve elektronikus iratot vagy dokumentumot készíteni. Ezen korlátozást az érintett jogviszonyok sajátos jellege indokolja.

Bírósági és államigazgatási eljárásban történő felhasználás feltételei

Az Eatv. 3. § (1) bekezdésében biztosított bizonyítási eszközként történő felhasználás mellett a bírósági eljárások egyes típusaiban, illetve az államigazgatási eljárásokban eljárási cselekményeket akkor lehet csak elektronikus irat, dokumentum illetve elektronikus aláírás felhasználásával foganatosítani, ha ezt az adott eljárás típusra vonatkozó jogszabály kifejezetten lehetővé teszi. Önkormányzati illetőleg hatósági ügy intézése során pedig további feltétel, hogy az önkormányzat - az illetékességi területére nézve - az elektronikus ügyintézését rendeletben

tegye lehetővé.

Az elektronikus ügyintézés jogi kereteinek megteremtése érdekében az alábbi jogszabálmódosítások születtek:

(i) Áe. módosítás:

Az Áe. 28. § (3) bekezdésének módosításával már az elektronikus irat is beletartozik az Áe. szerinti "irat" fogalmába. Az Áe. 16. § (1) és 43. § (5) bekezdésének módosítása alapján pedig jogszabály lehetővé teheti, hogy az ügyfél a kérelmét elektronikus formában nyújtsa be, illetve jogszabály elrendelheti, hogy a közigazgatási szerv a határozatát elektronikus formába foglalja.

(ii) Ctv. módosítás

A Ctv. 22. § (5) bekezdésében foglaltak alapján a bejegyzési kérelem és mellékletei elektronikus okirat formájában, számítógépes hálózat útján is továbbítható a cégbírósághoz.

(iii) Ütv. módosítás

Az Ütv. 27. § (1) bekezdésének módosítása alapján az ügyvéd a minősített elektronikus aláírásával tett ellenjegyzéssel azt bizonyítja, hogy a kiállító minősített elektronikus aláírásával aláírt elektronikus irat tartalma az ügyvéd által készített elektronikus okirattal megegyezik.

(iv) Art. módosítás

Az Art. már korábban is megengedte a kiemelt adózók körében, hogy a bejelentési, bevallási, adatszolgáltatási kötelezettségüket elektronikus úton teljesíthessék. Az Art.-ot módosító 1998. évi LXII. törvény 28. § (8) bekezdése felhatalmazta a Kormányt, hogy rendeletben szabályozza az adóbevallás, adatszolgáltatás elektronikus úton történő teljesítésének feltételrendszerét.

(v) Vtv. módosítás

A Vtv. 52. § (1) bekezdése alapján a vámhatóság központi szerve engedélyezheti normál eljárásban az árunyilatkozat elektronikus úton történő benyújtását a külön törvényben meghatározott feltételek szerint. A Vtv. végrehajtásáról rendelkező 45/1996. (III. 25.) Korm. R. 74. § (1) bekezdése tette lehetővé az "elektronikus vám elé állítás"-t.

A hitelesítés-szolgáltató felelőssége

Az EAI 6. Cikkében foglalt alapelvek mentén az Eatv. szabályozza a hitelesítés-szolgáltató felelősségét. A vele szerződéses jogviszonyban nem álló harmadik személyek felé a szerződésen kívüli károkozás polgári jogi szabálya alapján, míg az aláíróval szemben a szerződésszegésért okozott kártérítési felelősség szabályai szerint felelős a minősített elektronikus aláírással vagy időbélyegzővel, illetve az ezzel ellátott dokumentummal okozott kárért.

Ha a szolgáltató korlátozta a felelősségét, úgy a korlátokat meghaladó ügyletekben kibocsátott és aláírt elektronikus dokumentumból származó követelésekért, illetve az így okozott kárért nem felel.

Megjegyezzük, hogy az EAI a 6. Cikkben nem a minősített aláíráshoz, hanem a "*minősített tanúsítvány*" ("*qualified certificate*") kibocsátásához, mint feltételhez köti a hitelesítő-szolgáltató felelősségét. Bár az EAI a 2. Cikkben nem határozza meg a minősített tanúsítvány fogalmát, de az I. Mellékletében (Annex I) felsorolja a minősített tanúsítvány követelményeit. Az Eatv. 2. § 18. pontja meghatározza a minősített tanúsítvány fogalmát utalva a 2. sz. mellékletre, amely azonban - alapvetően az EAI I. Mellékletének felsorolását követve - a tanúsítványok tartalmi kellékeit sorolja fel, mivel törlésre került az Eatv. eredeti szövegének a bevezető mondatában szereplő "*minősített*" szó a "*tanúsítványoknak*" szó előtt.

Az Eatv. 6. § (4) bekezdése pedig utal arra, hogy a hitelesítő-szolgáltató jogosult "*nem minősített tanúsítványt*" is kibocsátani.

A külföldi hitelesítő szolgáltató által kibocsátott tanúsítványokhoz fűződő jogkövetkezmények

Az EAI 7. pontjában foglaltak alapulvételével az Eatv. 5. §-a meghatározza azokat a feltételeket (nemzetközi szerződés rendelkezése vagy belföldi hitelesítés-szolgáltató felelősségvállalása), amelyek megléte esetén az Eatv.-ben meghatározott jogkövetkezmények fűződnek a külföldi hitelesítés-szolgáltató által kiállított tanúsítványhoz.

Az EU hitelesítő-szolgáltató tanúsítványának az elfogadása

Az EAI 4. Cikk 2. pontjában foglalt kötelezettségnek eleget téve az Eatv.-nek az EU csatlakozásról szóló egyezmény kihirdetésével hatálybalépő 7. § (3) bekezdése egyenértékűnek ismeri el az EU valamely tagállamában nyilvántartásba vett tanúsító szervezet által kiadott igazolást.

Az önkéntes akkreditációs rendszerek létrehozása

Az EAI 3. Cikk 2. pontja lehetővé teszi önkéntes tanúsító szervezetek létrehozását. Ezzel összhangban szabályozza az Eatv. 24. §-a a tanúsító szervezetek létrehozásának és nyilvántartásának a módját.

Adatvédelem

Az adatok gyűjtésének, kezelésének, továbbításának és védelmének módját, valamint az álnév használatának a lehetőségét az Eatv. 11. §-a az EAI 8. Cikkében foglaltaknak megfelelően szabályozza.

Az elektronikus aláírás hitelesítő szolgáltatók ellenőrzése, felügyelete

Az EAI 3. Cikk 3. pontjában foglaltak figyelembevételével az Eatv. 20-23. §-ai részletesen szabályozzák a szolgáltatók ellenőrzésére és felügyeletére vonatkozó rendelkezéseket.

Mellékletek

Néhány apróbb szövegezési eltéréssel - a 4. melléklet kivételével -, más sorszám alatt, de az EAI valamennyi melléklete az Eatv. mellékletét képezi. Egyetlen lényeges eltérésként arra hívjuk fel a figyelmet, hogy míg az EAI I. Melléklete a minősített tanúsítványok követelményeit sorolja fel, addig a 2. sz melléklet alatt -lényegében az EAI I. Mellékletében foglaltakat - az Eatv. azon követelményeket sorolja fel, amelyek valamennyi tanúsítványra és nem csupán a minősített tanúsítványokra irányadók.

3.2.3. Következtetések

A fenti elemzés alapján megállapítható, hogy az Eatv. az EAI-ben foglalt előírásokat követi, a szövegezésbeli eltérések az EAI alapvető megfogalmazásaitól nem jelentenek lényegi eltérést. Az Eatv 3. § (2) bekezdésének az elektronikus aláírás, az elektronikus irat és dokumentum használatának a korlátozására vonatkozó rendelkezése pedig az EKI 9. Cikkének 2. bekezdésén alapuló megengedett korlátozás.

Bár jogdogmatikailag helyesebbnek tűnne, ha a hitelesítő-szolgáltató felelősségét az Eatv. a minősített tanúsítvány kibocsátásához és nem a minősített aláíráshoz kötné, hiszen nem az aláírás, hanem a tanúsítvány kibocsátása az a magatartás, amit a hitelesítő-szolgáltató végez, és amely magatartáshoz vétkessége tapadhat. Mivel azonban a minősített aláírásra csak a minősített tanúsítvány kibocsátásakor van lehetőség, ezért az a körülmény, hogy az Eatv. 15. §-a a minősített aláíráshoz, míg az EAI 6. Cikkének 1. bekezdése a minősített tanúsítványhoz köti a felelősség keletkezését, nem tekinthető jelentős eltérésnek.

3.2.4. Javaslatok

Eatv. felülvizsgálata

Az Eatv. következetlen a fogalomhasználatban. A 2. § 10. pontjában az "*elektronikus aláírás hitelesítés szolgáltató*" definícióját adja, de a normaszövegben "*hitelesítés-szolgáltató*" vagy "*szolgáltató*" szerepel. Mivel az EAI 2. Cikkének 11. pontja is a "*certification-service-provider*" fogalmát használja, ezért talán szerencsésebb lenne az Eatv. 2. § 10. pont alatt is a "*hitelesítő-szolgáltató*" meghatározását adni. A hitelesítő-szolgáltatón kívül az Eatv. használja az "*időbélyegző szolgáltató*" és az "*aláírás-létrehozó adat elhelyezője*" fogalmát a 6. § (5) bekezdésében. Célszerűnek tartanánk ezen két fogalom meghatározását is a 2. § alatt. A 6. § (5) bekezdése ugyan ezen két szolgáltatóra is a hitelesítő-szolgáltatóra vonatkozó rendelkezések alkalmazását írja elő, de egyértelműbb szövegezést eredményezne, ha a három szolgáltató típusnak a definiálása mellett a "*szolgáltató*", mint gyűjtőfogalom is meghatározásra kerülne, és a törvényszövegben a valamennyi szolgáltatóra vonatkozó rendelkezések a szolgáltató fogalmának a segítségével, az egyes szolgáltatókra vonatkozó rendelkezések pedig a három fogalom külön-külön történő használatával valósulna meg.

Hasonlóképpen javasoljuk a "*tanúsítvány*" és "*minősített tanúsítvány*" fogalmaknak a törvényszövegben történő következetes használatát.

Javasoljuk a szolgáltatók felelősségére vonatkozó szabályozás áttekintését, és a felelősség megállapítását és a felelősségnek azon vétkes magatartásokhoz kötését, amelyeket az egyes szolgáltatók végeznek.

Jelezzük, hogy az EAI 12. Cikkében foglaltak alapján az EAI felülvizsgálata 2003. július 19. napjáig várható. Ezért célszerű lenne azt követően elvégezni az Eatv. felülvizsgálatát, hogy az EAI felülvizsgálata megtörtént.

Ágazati jogszabályok

Annak érdekében, hogy az elektronikus ügyintézés szélesebb körben terjedhessen el, szükséges további ágazati jogszabályok módosítása. Ekörben javasoljuk annak vizsgálatát, hogy az ingatlanylevélantartásról szóló jogszabályok mely körben tehetnék lehetővé az elektronikus ügyintézését.

Önkormányzati mintaszabályzat

Mivel az önkormányzati elektronikus ügyintézésnek további feltétele az illetékes önkormányzatok e tárgyban történő rendeletalkotása, ezért felmerülhet annak a lehetősége, hogy az egyes önkormányzatok rendeletalkotási hajlandóságát egy ún. mintaszabályzattal segíthetné az ágazati minisztérium. A mintaszabályzat normaszöveg javaslata megkönnyíthetné a rendeleteknek a helyi viszonyokra történő adaptálását.

3.3. Egyéb jogilag szabályozott, elektronikus úton végezhető "tevékenységek"

Az ágazati jogszabályok a hatályuk alá tartozó tevékenységek elektronikus kereskedelem körében nyújtható szolgáltatásként történő végzésének három szempontját szabályozzák.

1. Meghatározzák az elektronikus dokumentumokra vonatkozó követelményeket olyan esetekben, amikor hagyományos módon történő szolgáltatásnyújtás esetében egyes okiratoknak formai követelményeknek kell eleget tenni (ide sorolható a Számviteli törvényben a számviteli bizonylatok elektronikus formában történő megőrzésének szabályozása is);
2. Az elektronikus jelleghez kötődő fogyasztóvédelmi jellegű, a fogyasztók tájékoztatására vonatkozó szabályokat állapítanak meg;
3. Egyes jogszabályok kifejezetten a reklám fogalmi körébe vonják a reklámtartalmú közlemények elektronikus közzétételét.

Az elektronikus kereskedelemhez kapcsolódik a Hpt. és a Bit. azon szabálya, mely lehetővé teszi, hogy pénz- illetve biztosító intézetek elektronikus aláírással kapcsolatos szolgáltatásokat nyújtsanak. A szolgáltatásra nézve azonban több rendelkezést az ágazati jogszabályok nem tartalmaznak, a szabályozás - értelemszerűen - az Eatv.-re marad.

A fenti sémától eltér a számviteli törvény, amely a tevékenység elektronikus vagy hagyományos jellegétől függetlenül szabályozza az elektronikus számviteli bizonylatokra és azok elektronikus formában történő megőrzésére vonatkozó követelményeket.

3.3.1. A tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény ("Tpt.")

A törvény számos, az elektronikus úton nyújtott tőkepiaci szolgáltatásokra vonatkozó rendelkezést tartalmaz, melyek szabályozzák (i) az elektronikus okiratokra vonatkozó követelményeket, (ii) a fogyasztók elektronikus úton történő tájékoztatását (iii) a tőkepiaci szolgáltatások elektronikus úton történő reklámozását.

Az Eatv. 4. § (1) bekezdése szerint a fokozott biztonságú elektronikus aláírással ellátott elektronikus okirat mindenképpen kielégíti a jogszabály által előírt írásbeli formakövetelményét. Az Eatv. általános szabályához képest a Tpt. az alábbi, nem elektronikus okirat esetben egyszerű írásbeli formához kötött nyilatkozatok elektronikus úton tett változatához, speciális szabályként, minősített elektronikus aláírással ellátott elektronikus okirat formáját kívánja meg:

1. Értékpapír nyilvános forgalombahozatala esetén a befektető elfogadó nyilatkozata (44. § (1) bek.);
2. Értékpapír aukció útján történő nyilvános forgalombahozatala esetén az aukciós ajánlat és annak elfogadása (49. § (4) bek.);
3. Portfóliókezelési tevékenységre vonatkozó megbízás (128. § (1) bek.);
4. A részvénytársaságot a kiállított tulajdonosi, letéti igazolásokról tájékoztató értékpapír számlavezetői illetve letétkezelői okirat (150. § (4) bek.).

A tőkepiaci szolgáltatások elektronikus úton történő nyújtása esetében bizonyos információkat elektronikus úton is a befektetők rendelkezésére kell bocsátani. Így értékpapír zártkörű forgalombahozatala esetén a kibocsátandó értékpapírról készített információs összeállítást elektronikus úton is a befektetők rendelkezésére kell bocsátani (15. § (2) bek.). A Tpt. megfogalmazása azt sugallja, ez a kötelezettség kiegészítő jellegű, de a szolgáltatásnyújtás elektronikus jellegétől függetlenül terheli a befektetési szolgáltatót; ha az elektronikus úton rendelkezésre bocsátás feltételei fennállnak, akkor az egyéb módon történő átadás mellett az információs összeállítást elektronikus úton is a befektető rendelkezésére kell bocsátani.

Egyértelműen az elektronikus kereskedelmi szolgáltatásokat igénybe vevő befektetőket védik a rendelkezések, melyek bizonyos (egyébként az üzletforgalom számára nyitva álló helyiségekben kifüggesztett) dokumentumok elektronikus úton való elérhetőségét írják elő. A befektetési, illetve az árutőzsdei szolgáltatónak elektronikus úton is folyamatosan és könnyen elérhetővé kell tennie üzletszabályzatát és ezt biztosítani kell a vele szerződéses kapcsolatban álló ügynököknek is (208. § (1) - (2) bek.). Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatás fogalmát a Tpt. nem határozza meg, így arra - értelemszerűen - az Ektv. definícióját a legcélszerűbb használni.

Az elektronikus szolgáltatás Ektv.-beli fogalmára épülő szabályokhoz képest szűkebb körben érvényesül a rendelkezés, amely arra az esetre írja elő a szolgáltató elektronikus tájékoztatási kötelezettségét, amikor a befektetési, árutőzsdei szolgáltató és az ügyfél között kizárólag elektronikus úton jön létre a kapcsolat. Ebben az esetben a szolgáltató olyan információs rendszert köteles működtetni, amely biztosítja, hogy az ügyfél hozzájuthasson azokhoz az információkhoz, amelyekről egyébként a szolgáltató az egyedi ügylet megkötése előtt tájékoztatja (115. § (6) bek.).

Befektetési jegyek forgalmazása esetén a Tpt. kiterjeszti a szolgáltatót szóbeli értékesítés esetén terhelő figyelemfelhívási kötelezettséget az elektronikus értékesítés esetére is (248. §).

A hirdetés fogalmát a Tpt. kiterjeszti az elektronikus úton történő hirdetésre (376. § (4) bek.), külön kiemelve, hogy a Tpt. hatálya alá tartozó szervezetek írásbeli hirdetéseiben, akár nyomtatott, akár elektronikus formában jelenik meg, fel kell tüntetni a szervezet engedélyének számát és tőzsdetagságát.

3.3.2. A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény ("Hpt.")

A Hpt. speciális formai követelményként állapítja meg, hogy pénzügyi, illetve kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződés kötéséhez minősített aláírással ellátott elektronikus okiratra van szükség. Mivel nem elektronikus módon kötött szerződés esetében a Hpt. írásbeli formát kíván meg, ez a szabály szintén eltérést jelent az Ektv. hivatkozott 4. § (1) bekezdésétől (210. § (1) bek.).

Elektronikus kereskedelmi szolgáltatás nyújtása esetén a pénzügyi intézmény köteles az ügyfél számára folyamatos és könnyen hozzáférhető módon elektronikus úton is elérhetővé tenni a pénzügyi intézmény által nyújtott szolgáltatások feltételeivel vagy azok változásával kapcsolatos meghatározott dokumentumokat, amelyeket egyébként az üzlethelyiségekben kell kifüggeszteni, illetve kívánságra ingyenesen az ügyfél rendelkezésére bocsátani (203. § (2) - (3) bek.). A Hpt. kiterjeszti a kamatok, díjak vagy egyéb feltételek ügyfelek számára kedvezőtlen módosítása esetére szóló hirdetményi tájékoztatási kötelezettséget az információk elektronikus úton való hozzáférhetővé tételére is (210. § (4) bek.). Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatásokat a Hpt. nem határozza meg, így azokhoz az Ektv. meghatározását kell alapul venni.

A Tpt.-vel szemben a Hpt. a hirdetés fogalom meghatározásában nem nevesíti az elektronikus úton közzétett hirdetéseket, mindazonáltal a Hpt. szabályait minden bizonnyal alkalmazni kell az elektronikus reklámra is, mivel a Hpt. 201. § (6) bekezdés minden pénzügyi tevékenységre vonatkozó kereskedelmi úton történő figyelemfelhívást hirdetésnek rendel tekinteni, tekintet nélkül arra, milyen módon történik. A 201. § (5) bekezdés kifejezetten kizárja az elektronikus levelezés útján történő reklámanyag-küldést, ha ezt az ügyfél kifejezett rendelkezéssel kizárta. A bekezdés ellentétes az Ektv. 14. § (1) bekezdésével, ami úgy rendelkezik, hogy kizárólag az igénybe vevő egyértelmű, előzetes hozzájárulásával küldhető elektronikus úton, levelezés során reklám.

A Hpt. 4. § (3) bekezdése szerint a pénzügyi intézmény pénzügyi szolgáltatásokon kívül elektronikus aláírással kapcsolatos szolgáltatásokat is nyújthat; saját maga nyújthat hitelesítés-szolgáltatást, kapcsolhat az elektronikus dokumentumhoz időbélyegzőt, helyezhet el az aláírás-létrehozó eszközön aláírás-létrehozó adatot.

3.3.3. A biztosítóintézetekről és a biztosítási tevékenységről szóló 1995. évi XCVI. törvény ("Bit.")

A biztosító a Bit. 5. § (4) bekezdés szerint biztosítási tevékenységen kívül elektronikus aláírással kapcsolatos szolgáltatásokat is nyújthat; saját maga nyújthat hitelesítés-szolgáltatást, kapcsolhat az elektronikus dokumentumhoz időbélyegzőt, helyezhet el az aláírás-létrehozó eszközön aláírás-létrehozó adatot.

A biztosítással kapcsolatos elektronikus úton tett nyilatkozatok formáját a Bit. kifejezetten nem

szabályozza, azonban a 102. § (4) bekezdésből következik, hogy a biztosító elektronikus úton tett elfogadó nyilatkozatát minősített tanúsítványnak kell igazolnia. Mivel az általános szabályok szerint a biztosítási szerződés vagy írásban jön létre, vagy a biztosító elfogadó nyilatkozatát biztosítási kötvény, bélyeg, igazolójegy igazolja (Ptk. 538. § (1) bek.), ez a szabály szintén szigorúbb feltételeket támaszt az elektronikus úton létrejött biztosítási szerződésekkel szemben, mint ami az Eatv. 4. § (1) bekezdéséből következik.

Amennyiben a biztosító elektronikus kereskedelmi szolgáltatásokat nyújt, az ügyfél számára folyamatosan és könnyen elérhető módon elektronikus úton is elérhetővé kell tenni azokat a biztosítási szerződésre vonatkozó adatokat, amelyekről egyébként az ügyfelet tájékoztatni kell (102. § (1) bek.). A Bit. arra az esetre is előírja a biztosító fenti tájékoztatási kötelezettségét, ha a szolgáltatás nem minősül elektronikus kereskedelmi szolgáltatásnak, de a biztosító elfogadó nyilatkozatát az Eatv.-ben meghatározott minősített tanúsítvány igazolja (102. § (4) bek.).

A Bit. a Hpt.-hez hasonlóan a hirdetés fogalom meghatározásában nem nevesíti az elektronikus úton közzé tett hirdetéseket, mindazonáltal szabályait minden bizonnyal alkalmazni kell az elektronikus reklámra is, mivel a 3. § 37. pont minden biztosítóra vonatkozó kereskedelmi úton történő figyelemfelhívást hirdetésnek rendel tekinteni, tekintet nélkül arra, milyen módon történik. A 42/A. § (3) bekezdés kifejezetten kizárja a postai úton történő reklámanyag-küldést, ha ezt az ügyfél kifejezett rendelkezéssel kizárta és nem kizárható, hogy ezt a bekezdést kell alkalmazni az elektronikus levelezés útján történő reklámra is. A bekezdés ilyen alkalmazása azonban ellentétes az Ektv. 14. § (1) bekezdésével.

3.3.4. A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény ("Számviteli tv.")

A Számviteli tv. 166. § szerint számviteli bizonylat az ilyen célra készült és meghatározott alaki és tartalmi kellékekkel rendelkező okmány. Számviteli bizonylat elektronikus dokumentum is lehet, ha megfelel a számviteli bizonylatokra vonatkozó előírásoknak és (i) minősített elektronikus aláírással és (ii) időbélyegzővel van ellátva. Mivel a Számviteli tv. előírja a számviteli bizonylatok megőrzését 10, illetve 8 éves időtartamra, (iii) a hitelesítés-szolgáltató által kibocsátott tanúsítvány érvényességének a bizonylat megőrzésének teljes ideje alatt ellenőrizhetőnek kell lennie (166.§ (5) bek.).

A Számviteli tv. a bizonylatok elektronikus formában történő megőrzését is lehetővé teszi, amennyiben - amellet, hogy az elektronikus számviteli bizonylatra vonatkozó követelmények teljesülnek - az alkalmazott módszer biztosítja az eredeti bizonylat összes adatának késedelem nélküli előállítását, folyamatos leolvashatóságát és kizárja az utólagos módosítás lehetőségét (169. § (5) bek.). Tekintettel arra, hogy az Eatv. 4. § (3) bekezdése szerint a minősített elektronikus aláírással ellátott elektronikus dokumentum kinyomtatott változatához nem fűződnek az elektronikus dokumentum bizonyító ereje tekintetében előírt szabályok, elektronikus dokumentum formájában kiállított bizonylat nem is őrizhető meg más módon.

4. AZ ELEKTRONIKUS KERESKEDELMI SZABÁLYOZÁS MAGYARORSZÁGI MEGJELENÉSÉNEK VISSZATÜKRÖZŐDÉSE A JOGIRODALOMBAN

Az alábbiakban mutatjuk be az elektronikus kereskedelemre vonatkozó magyar szabályozással kapcsolatban a jogi szakirodalomban napvilágot látott véleményeket. Tekintettel arra, hogy az Eatv. 2001. június 12. napján, az Ektv. pedig 2001. december 24. napján került kihirdetésre, a tárgyban viszonylag kevés tanulmány, cikk jelent meg, és ezek nagy része pusztán a két törvény, ill. az Ektv. tervezete ismertetésére szorítkozik, nem bocsátkozik azok érdemi értékelésébe.

4.1. Ektv. - általános megjegyzések

A szakirodalom üdvözli az Ektv. megszületését és hangsúlyozza szerepének jelentőségét az elektronikus gazdaság fejlődésében. Kiemeli, hogy Magyarország a törvény megalkotásával az információs társadalmi jogalkotás egyik éllovasává vált.

Budai Judit, Bacher Gusztáv, Faludi Gábor és Szecskay András tanulmányukban² leszögezik, hogy a jogalkotó elég szerencsésen választotta ki az EKI-vel történő jogharmonizáció megvalósítására külön törvényben szabályozandó rendelkezéseket.

Verebics János álláspontja szerint³ azonban az Ektv.-ben az EKI lényegi mozzanatai (gazdasági, fogyasztóvédelmi, deregulációs célú, az önszabályozás eszközrendszerére is támaszkodni kívánó keretszabályozás) látszanak elveszni. Verebics fenti megjegyzése annak fényében értékelendő, hogy az általa észrevételezett törvénytervezet 2. § f) pontja az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás fogalmából még nem zárta ki mindazon ellenszolgáltatás nélkül, elektronikus úton, távollévők részére, az igénybe vevő egyedi kezdeményezésére nyújtott szolgáltatást, amely a szolgáltató, ill. az igénybevevő részéről az Alkotmány által biztosított vélemény szabadság gyakorlásának körébe tartozik. A fentiek ellenére úgy látja, hogy a törvény összességében alkalmas arra, hogy európai színvonalú jogbiztonságot teremtsen.

A szerző kiemeli, hogy a törvény célja az információs társadalmi szolgáltatások lehető legszélesebb körének átfogása és szabályozása volt: e szolgáltatások azonban nem csak a felelősségi rendszer háttérét képező technikai, hanem a tevékenység sajátos jellege szerint is tipizálhatók. A magyar törvényben ez nem történt meg, így az egyes területekre vonatkozó sajátosságok figyelembe vétele szerinti differenciált megközelítésre sem nyílt lehetőség.

Verebics továbbá hiányolja a komplex jogalkotási-szabályozási tervet, amely nélkül az információs társadalmi jogalkotás nem lehet eredményes⁴.

A szakirodalomban megjelenik az az álláspont is, hogy az átvétel olyan súlyú, alapvető jogi kérdéseket érint, melyek inkább a polgári jogi kodifikáció, mint sem az informatikai célú jogközelítés hatáskörébe tartozónak mondhatók⁵.

4.2. Az Ektv. hatálya

² Budai Judit, Bacher Gusztáv, Faludi Gábor, Szecskay András: Az elektronikus kereskedelem tervezett szabályozása a magyar jogban. www.szecskay.hu/publikaciok/aly112.pdf

³ Verebics János: Az elektronikus gazdasági kapcsolatok joga (Bp. HvgOrac Lap- és Könyvk. 2001.)

⁴ Verebics János: id. mű 216. o.

⁵ Ld. Verebics János: id. mű 184. o.

A hatály vonatkozásában a törvény mind elméleti, mind gyakorlati szempontból nehezen igazolható konstrukciót vezetett be Verebics álláspontja szerint⁶ az ún. "hatásv" tekintetében. "Jogi nonszenszként" minősíti azt, hogy a törvény hatálya kiterjed a Magyar Köztársaság területére irányuló szolgáltatásokra, valamint az így meghatározott szolgáltatás tekintetében igénybevevőnek ill. szolgáltatónak minősülő természetes, ill. jogi személyre vagy jogi személyiség nélküli szervezetre. Hangsúlyozza, hogy ez a megfogalmazás lényegében a világ valamennyi országából nyújtott valamennyi internetes szolgáltatásra elismerné a magyar törvény hatályát, ami arra tekintettel, hogy a jogkövetés nem kényszeríthető ki, hiszen a magyar jognak az ilyen szolgáltatóval szemben szankciós lehetősége sincs, jogilag értelmezhetetlen, értelmetlen.

Más szerzők megjegyzik⁷, hogy - az EKI-vel összhangban - a származási ország jogának alkalmazása alól - az Európai Unióhoz történő csatlakozást követően - kivételt fognak képezni a fogyasztói szerződésekkel kapcsolatos nemzetközi jogviták, amelyekre a fogyasztó személyes joga irányadó, ha a szolgáltatás a fogyasztó államának területére irányul. E területre irányulást határozza meg előre mutatóan a 2. § g) pontja. Másrészt az is megfogalmazódik⁸, hogy a külföldi gazdasági székhelyű szolgáltatóval szemben kiszabott szankciók érvényesíthetősége adott esetben kérdésessé válhat.

4.3. Értelmező rendelkezések

4.3.1. Információs társadalmi szolgáltatás

Az EKI az információs társadalmi szolgáltatásokat annyiban kívánta a szabályozás hatálya alá vonni, amennyiben azok gazdasági tevékenységhez kötődnek, a magyar szabályozás elszakad a gazdasági tényezőtől, lényegében minden internetes szolgáltatást információs társadalmi szolgáltatásként, tehát a törvény hatálya alá tartozóként definiál - állítja Verebics⁹. Tekintettel azonban arra, hogy a szerző által vizsgált törvénytervezetben az információs társadalmi szolgáltatás fogalma még másként szerepelt, mint az Országgyűlés által elfogadott törvényben¹⁰, a fenti megjegyzés erre tekintettel kezelendő.

A szakirodalomban megjelenik az az álláspont is, hogy a sajtóterméknek minősülő információs társadalmi szolgáltatás pontos tartalmának meghatározása fontos lenne, ám ez a sajtótörvény és végrehajtási rendelete komplexebb módosítását feltételezi: fogalmak összehangolása, a nyilvántartási, információs kötelezettség pontosítása. A nem tartalomszolgáltatást nyújtó hálózati szolgáltató ugyanis a törvény szerint nem minősülhet a sajtótermék kiadójának: tevékenysége a tartalom nyilvános közléséhez kapcsolódik. A tevékenység sajtótörvény hatálya alá való bevonása - az EKI rendelkezéseivel összhangban - indokolt, de mindenképpen önálló nevesítést

6 Verebics János: id. mű 182. o.

7 Budai Judit, Bacher Gusztáv, Faludi Gábor, Szecskay András: id. mű 4. o.

8 Budai Judit, Bacher Gusztáv, Faludi Gábor, Szecskay András: id. mű 7. o.

9 Verebics János: id. mű 177. o.

10 A törvénytervezet 2. § f) pontja az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás fogalmából nem zárta ki mindazon ellenszolgáltatás nélkül, elektronikus úton, távollévők részére, az igénybevevő egyedi kezdeményezésére nyújtott szolgáltatást, amely a szolgáltató, ill. az igénybevevő részéről az Alkotmány által biztosított véleményszabadság gyakorlásának körébe tartozik.

igényel¹¹.

4.3.2. Szolgáltató

Verebics álláspontja szerint a szolgáltató fogalmának a "világjoghatály-elvnek" megfelelő kiterjesztését a jogalkotó konkrét érvekkel nem támasztja alá. A törvény a fogyasztó fogalmára sem utal vissza.

Értelmezésében a fogalmak együttes olvasata azt mutatja, hogy a szabályozás szándéka - a hangoztatott fogyasztóvédelmi célzattal szemben - egy általános információközlési törvényi keretrendszer megteremtése, mely mindenkiel szembeni alkalmazhatóságra törekszik, függetlenül attól, hogy a közölt (hozzáférhetővé tett) információ hordoz-e kereskedelmi tartalmat vagy sem¹².

4.3.3. A Magyar Köztársaság területére irányuló és területéről nyújtott szolgáltatás

Verebics alapvető szemléletbeli hibának tartja a törvény szóhasználatát: az interneten álláspontja szerint ugyanis a szolgáltatások nem "irányulnak", hanem lehívhatóvá válnak a felhasználók egyedi kezdeményezése alapján¹³. Problémát jelenthet álláspontja szerint az is, hogy a Magyar Köztársaság területére irányuló szolgáltatás meghatározása olyan tág, hogy abba lényegében minden és már a valószínűsíthetőség szintjén belefér (példaként említi, hogy magyar nyelvű internetszolgáltatás a határokon túl élő magyarok számára is nyújtható, fordítóprogrammal ellátott tartalomszolgáltatások esetében a magyar nyelvi változat lehívható, valamely szolgáltatás igénybe vétele esetén az ár sok esetben átváltó programok segítségével magyar forintban is lehívható).

4.4. Az előzetes engedélyezést kizáró elv

A megfogalmazás Verebics álláspontja szerint lehetővé teszi, hogy "előfeltételeket megállapító" jogszabályok, melyek valamely tevékenységi forma esetében az internetes megjelenéssel kapcsolatosan többletkövetelményeket állapíthatnak meg, a jövőben tetszés szerint szülessenek, - sajátos módon nem ellentmondva ezzel az információs társadalmi szolgáltatásokról szóló törvény előzetes engedélyezést kizáró elvének¹⁴.

Az információs társadalommal összefüggő szolgáltatással kapcsolatos adatszolgáltatás, az elektronikus úton kötött szerződésekre vonatkozó szabályok.

Összességében a törvény jól oldja meg a tájékoztatással kapcsolatos kérdéseket, de bizonytalanabb és kidolgozatlanabb ott, ahol a felek technikai elemekkel bővült tényleges szerződési kapcsolatát rendez. A magyar polgári jog általános rendelkezéseihez képest itt részben eltérő megoldásokat alkalmaz, melyek kimunkálása további erőfeszítést igényel. Ezzel

11 Verebics János: id. mű 213. o.

12 Verebics János: id. mű 179-181. o.

13 Verebics János: id. mű 182. o.

14 Verebics János: id. mű 182-183. o.

összefüggésben várható, hogy sor kerül a 17/1999. (II. 5.) Korm. rendelet harmonizációs célú módosítására is¹⁵.

Kérdésként jelenik meg azon előírás indoka, mely szerint a szolgáltatónak további tájékoztatási kötelezettsége van az általa alkalmazott információs rendszer biztonsági fokáról, a felhasználó számára kockázatot jelentő tényezőkről és az általa megteendő óvintézkedésekről.

Verebics fontosnak tartaná, hogy a törvény rendelkezzen az irányadó jogról való tájékoztatási kötelezettségről is, mert úgy látja, bizonyos esetekben távolról sem egyértelmű a magyar jog alkalmazása. A "világjoghatály" elvének kimondásával a probléma látszólag megoldódott, de álláspontja szerint féltő, hogy e rendelkezésnek nem lehet majd érvényt szerezni, a sérelmet szenvedett fogyasztó jogérvényesítését üres norma pedig nem segíti elő.

Az Ektv. 6. § (2)-(3) bekezdései álláspontja szerint nehezen értelmezhetők: ugyan a szabályozás egyezik az UNCITRAL elektronikus kereskedelmi mintatörvényében foglaltakkal, de ugyanakkor megkövetelné ennek teljes értelmező apparátusának átvételét is, de legalább az értelmező rendelkezések körének bővítését.

Így álláspontja szerint a törvény elektronikus szerződéskötésre vonatkozó szabályai több ponton pontosításra és kiegészítésre szorulnak.

Budai Judit, Bacher Gusztáv, Faludi Gábor és Szecskay András álláspontja szerint a "legkeményebb dió" az, hogy hogyan lehet összekapcsolni az elektronikus jognyilatkozatot a nyilatkozatot tevő személlyel. Megjegyzik, az Ektv. nem rendezi azt a kérdést, hogy valójában milyen időpontban jön létre az elektronikus úton kötött szerződés. Álláspontjuk szerint a törvény e tekintetben pontosítást igényelne¹⁶.

4.5. A szolgáltató felelőssége

Verebics azon a véleményen van, hogy a törvény a szolgáltatók polgári jogi felelősségét kívánja rendezni¹⁷.

Budai Judit, Bacher Gusztáv, Faludi Gábor és Szecskay András jelzik, hogy az EKI a keresőszolgáltatás kapcsán nem határozza meg a szolgáltatókra nézve felelősség alóli mentesülés feltételeit, ellentétben az Ektv.-vel, amely erre az esetre is mentesülési feltételeket határoz meg. Ezt a tényt Verebics is kiemeli, de nézete szerint ez nem ellentétes az EKI szabályozási céljaival.

4.6. Az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás felhasználásával küldött reklámokra vonatkozó különös szabályok

Az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás felhasználásával küldött reklámokra vonatkozó különös szabályok tekintetében a törvény Budai Judit, Bacher Gusztáv, Faludi Gábor

¹⁵ Verebics János: id. mű 185. o.

¹⁶ Budai Judit, Bacher Gusztáv, Faludi Gábor, Szecskay András: id. mű 9. és 11. o.

¹⁷ Verebics János: id. mű 193. o.

és Szecskay András álláspontja szerint¹⁸ érthetetlenül messze ment, és emiatt végrehajthatatlan lesz: az EKI ugyanis csak az elektronikus levéllel kéretlenül küldött reklámközleményről szól. A törvény pedig a honlaphoz kapcsolódó reklámközlemény küldésének tilalmával kapcsolatos listáról is rendelkezik, amely tilalom ilyen formában értelmetlen.

Jóri András álláspontja szerint¹⁹ az *opt in* modell bevezetése csapást jelent a még ébredező online piac szereplőire, és indokolatlanul különbözteti meg azokat a hagyományos direktmarketinges cégektől, amelyek tevékenységére az opt-out szabályozás vonatkozik.

4.7. Önszabályozás, vitarendezés - alternatív vitarendezési fórumok, rendes bírói út

Budai Judit, Bacher Gusztáv, Faludi Gábor és Szecskay András megjegyzi²⁰ a bírósági peres eljárásen kívüli vitarendezés kapcsán, hogy ez a választottbírósági törvényútján biztosított. Más kérdés, hogy a vita elbírálása során lehetőség van-e elektronikus kommunikációra. Ez a választottbírósági törvény szerint nem kizárt.

Verebics leszögezi, hogy a törvény nyitva hagyja a külföldiek jogérvényesítési lehetőségeinek kérdéseit, ill. a nemzetközi magánjog általános szabályai szerint kezeli azt. A jogviták rendes bírói útra terelése előnyös a magyar szolgáltatóknak, de kifejezetten előnytelen a külföldi partnernek (panaszosnak), aki jogait magyar bíróság előtt csak aránytalan költségek vállalása mellett érvényesítheti. Verebics szerint a nemzetközi jogfejlődés épp ezért részesíti előnyben a peren kívüli vitaeldöntési mechanizmusok igénybe vételét, s az egyes országokat ilyen lehetőségek megteremtésére bátorítja. Ez különös jelentőséggel bírna a fogyasztói szerződések körében²¹.

5. AZ EKI ÁTÜLTETÉSE A NÉMET JOGRENDSZERBE

5.1. Előzmények

A német törvényalkotó már 1997-ben megalkotta az ún. Információ- és kommunikációs szolgáltató törvényt ("Informations- und Kommunikationsdienstegesetz"), amely többek között magában foglalta (i) a "Teledienstgesetz" vagy "TDG"-t, (ii) a "Teledienst"-adatvédelmi törvényt ("Teledienstschutzgesetz" vagy "TDDSG") és az elektronikus aláírásról szóló törvényt ("Signaturgesetz" vagy "SigG").

Az EKI átültetését szolgáló, az elektronikus kereskedelemről szóló törvény ("Elektronischer Geschäftsverkehr-Gesetz" vagy "EGG") 2001 decemberében lépett hatályba mint keretszabályozás ("Artikelgesetz"), és a TDG-t valamint a TDDSG-t módosította.

Az EKI-ben foglalt szabályozást az elektronikus úton kötött szerződésekre vonatkozóan a német törvényalkotó a polgári törvénykönyv ("BGB") kötelmi jogi reformja keretében ültette át annak

¹⁸ Budai Judit, Bacher Gusztáv, Faludi Gábor, Szecskay András: id. m.ú. 17. o.

¹⁹ Jóri András: Kimaradt az adatvédelem. Megjegyzések az elektronikus kereskedelemről szóló törvény tervezetéről. Napi Jogász. A nemzetközi és a hazai gazdasági jog kérdései, változásai, Magyar Jog 9./2001. 5-6.

²⁰ Budai Judit, Bacher Gusztáv, Faludi Gábor, Szecskay András: id. m.ú. 18. o.

²¹ Verebics János: id. m.ú. 207-208. o.

312§. e) pontjába.

5.2. A német "Teledienstgesetz" (TDG)

A TDG hatálya kiterjed minden elektronikus információ és kommunikáció szolgáltatásra, amelynek célja a kombinálható adatok, mint jelek, képek és hangok egyéni felhasználása és amely adatok telekommunikációs úton kerültek továbbításra ("Tele-szolgáltatások") (TDG 2. §.).

A TDG 2. § (4) bekezdése szerint nem tartoznak a TDG hatálya alá a telekommunikációs szolgáltatások, a médiaszolgáltatásról szóló államközi szerződés ("Mediendienstaatsvertrag") hatálya alá tartozó médiaszolgáltatások, a rádió és az adózással kapcsolatos kérdések. A TDG továbbá figyelmen kívül hagyja a sajtójogi szabályozásokat, valamint nem tartalmaz nemzetközi magánjogi és a bíróságok joghatóságára vonatkozó rendelkezéseket.

A TDG az információs társadalommal össze függő szolgáltatás fogalmát a "Teledienst" fogalom alá tartozó szolgáltatásokkal határozza meg. A TDG 2.§. 2. bekezdése szerint "Teledienst"-nek minősül:

1. Címzett kommunikációhoz fűződő ajánlatok (például "Telebanking", adatsere);
2. Információ és kommunikáció ajánlatok (például közlekedési, időjárás- és tőzsdehírek, árukra és szolgáltatásokra vonatkozó információk terjesztése);
3. Az Internet vagy más hálózatok használatára vonatkozó ajánlatok;
4. Telejátékok használatára vonatkozó ajánlatok;
5. Árukra és szolgáltatásokra vonatkozó ajánlatok, amennyiben elektronikus adatbázisokban interaktív módon érhető el és közvetlenül rendelhető meg.

A TDG hangsúlyozza, hogy nem csak az ellenszolgáltatás fejében igénybe vehető tele-szolgáltatásokra terjed ki, hanem az ingyenes szolgáltatásokra is (TDG 2. § (3) bek.).

A TDG 2. fejezete biztosítja az előzetes engedélyezést kizáró elvet (5. §), valamint tartalmazza az adatszolgáltatási kötelezettségekre vonatkozó előírásokat.

5.2.1. A szabályozott foglalkozások keretében nyújtott információs szolgáltatás szabályozása

A TDG 6. § 5. pontja utal a szabályozott foglalkozásokra. Eszerint, amennyiben egy tele-szolgáltatás az Európai Gazdasági Közösség 89/48/EWG irányelv 1. Cikk d) pontja, továbbá a 92/51/EWG irányelv 1. Cikk f) pontja alá tartozó foglalkozás keretében nyújtandó, akkor a szolgáltatást felkínáló köteles megjelölni az illetékes kamarát, a törvényes foglalkozás megnevezését és azon államot, amelyben a diplomát átadták, valamint köteles megjelölni a vonatkozó foglalkozási szabályokat és azok hozzáférési lehetőségét.

5.2.2. A szolgáltató felelőssége

Az új TDG a szolgáltató felelősségére vonatkozó szabályokként gyakorlatilag szószerint ülteti át az EKI 12-15. Cikkeit, amelyek viszont a régi TDG és bizonyos fokig az Egyesült Államok

"Digital Millennium Copyright Act" szabályait vették mintául²².

A TDG szerint is három részre oszthatók a felelősség alóli mentesítés esetei: (i) az egyszerű adatátvitel (EKI 12. Cikk), (ii) az automatikus tárolóba helyezés (caching) (EKI 13. Cikke), valamint (iii) a tárolóhely bérbeadása (hosting) (EKI 14. Cikke).

Ezekben az esetekben - az EKI (42) magyarázatával összhangban - nem felelnek a tárolt vagy továbbított információk tartalmáért azok a szolgáltatók, amelyek tevékenysége kizárólag azon kommunikációs eszközök működtetésére és hozzáférés-biztosításra korlátozódik, amelyeken keresztül az információ harmadik személyekhez kerül továbbításra vagy átmeneti tárolásra a továbbítás hatékonyabbá tétele érdekében, feltéve, hogy ezek pusztán technikai, automatikus és passzív tevékenységek és a köztes szolgáltatónak nincs sem ismerete, sem ellenőrzési képessége a továbbított vagy tárolt információ tartalmával kapcsolatban.

A TDG 8. § (2) bek. kifejezetten leszögezi, hogy a szolgáltatónak nincs sem ellenőrzési kötelezettsége az általa továbbított vagy tárolt információk tartalmával kapcsolatosan, sem nyomoznia nem kell olyan körülmények iránt, amelyek jogtalan vagy jogsértő cselekményekre utalnak. Ellenben a szolgáltató az általános jogszabályok szerint felelős mindazon saját információkért, amelyet rendelkezésre bocsát (TDG 8.§. 1. bek.).

A TDG azonban nem tesz eleget az EKI 15. Cikk 2. bekezdésének, amely szerint a szolgáltatónak azonnali tájékoztatási kötelezettsége lenne az illetékes hatáskörrel rendelkező hatóság felé, ha olyan körülményeket észlel, amelyek jogszerűtlen tevékenységre utalnak.

5.2.3. A korlátozás tilalma - a tilalom alóli kivételek - a származási ország elve ("Herkunftslandprinzip")

A TDG hangsúlyozza, hogy a német jogszabályok azon Németországban letelepedett szolgáltatókra vonatkoznak, amelyek tele-szolgáltatásaikat üzletszerűen felkínálják vagy teljesítik (TDG 4. § (1) bek.), valamint biztosítja az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások nyújtásának tagállamok közötti korlátozására vonatkozó tilalmat azon tele-szolgáltatásokra vonatkozóan, amelyeket Németországban üzletszerűen felkínálnak vagy teljesítenek, de a szolgáltatók egy másik tagállamban telepedtek le (TDG 4. § (2) bek.).

A TDG magyarázata szerint üzletszerű tevékenységnek számít az olyan tevékenység is, ami nem haszonorientált, mint például nyilvános könyvtárak vagy múzeumok tevékenysége. Azonban eseti magántevékenység nem esik az üzletszerű tevékenység fogalma alá.

A fent említett TDG 4. §-ban foglalt származási ország elve és a tagállamok közötti korlátozására vonatkozó tilalom nem vonatkozik (i) a szabad jogválasztásra, (ii) fogyasztói szerződésekre vonatkozó kötetmi jogi előírásokra, és (iii) ingatlanokon tulajdonjog vagy más hasonló jogszerzésre vagy más ingatlanokhoz fűződő dologi jogok alapítására, átadására, módosítására vagy megszüntetésére. A származási ország elve, valamint a tagállamok közötti korlátozásra vonatkozó tilalom továbbá nem vonatkozik:

22

Professor Dr. Gerald Spindler: Das Gesetz zum elektronischen Geschäftsverkehr - Verantwortlichkeit der Diensteanbieter und Herkunftslandprinzip Neue Juristische Wochenschrift Nr. 13/2002 Seite 921-992, 55. Jahrgang, 25.03.2002.

- közjegyzők vagy más foglalkozások tagjaira, amennyiben azok "hoheitlich tätig sind" (közhatalmi jellegű feladatot látnak el),
- ügyvédek tevékenységére,
- elektronikus postai úton továbbított, nem megrendelt kereskedelmi kommunikáció megengedhetőségére,
- pénz ellenében folytatott szerencsejátékokra,
- disztribúciós szolgáltatásokra vonatkozó szabályozásokra,
- szerzői és kapcsolódó jogokra,
- intézmények által eszközölt elektronikus pénz kiadására ("E-Geld-Institute"),
- kartelljog alá tartozó megállapodásokra,
- bizonyos biztosítókra vonatkozó szabályokra, biztosítási szerződésekre vonatkozó jogra, és kötelező biztosításokra,
- személyes adatok védelmére.

A TDG 4. § (5) bekezdése tartalmazza a korlátozás tilalma alóli kivételeket, azaz egy másik tagállamban letelepedett szolgáltató által nyújtott tele-szolgáltatások a német jogszabályok korlátozásai alá esnek, amennyiben az

- a közrend, ideértve különösen a bűncselekmények megelőzését, nyomozását, felderítését vagy üldözését, ideértve a kiskorúak védelmét, a faji, nemi, vallási vagy nemzeti alapú gyűlöletkeltés elleni harcot, és a magánszemélyek emberi méltósága,
- a közbiztonság, különösen a nemzetbiztonsági és védelmi politika,
- a közegészség,
- a fogasztók és befektetők védelmét szolgálja.

Az EKI 3. Cikkének 4. bekezdésével összhangban a fenti értékek védelmére csak olyan intézkedések hozhatók, amelyek arányosak a védelmi célokkal.

5.2.4. Büntető szankció

A TDG egyetlen büntető rendelkezést tartalmaz, amely szerint a TDG 6. §-ába foglalt általános információs kötelezettség megszegésének esetére 50.000 Euróig terjedő pénzbírság szabható ki.

5.3. Elektronikus úton történő, bíróságon kívüli vitarendezés ösztönzése - a ZPO (Polgári Perrendtartás) módosítása

Az osztrák ECG hasonló rendelkezéseivel szemben (lásd a 7.1.6. pontot), a német polgári perrendtartásról szóló törvényt csak a választottbírói szerződés (1031. § (5) bek.) tekintetében módosították akként, hogy a *"választottbírói szerződést, amelyben az egyik szerződő fél fogyasztó, sajátkezűleg aláírt okiratba kell foglalni. Az írásbeli alakot a BGB 126. § a) pontja szerinti elektronikus forma helyettesítheti. Más jellegű megállapodást, mint a választottbírói eljárást, nem tartalmazhat az okirat, illetve az elektronikus dokumentum; kivéve közjegyzői hitelesítés esetén."*

6. AZ EKI ÁTÜLTETÉSE A FRANCIA JOGBA

A francia jogalkotás a tanulmány írásakor még nem ültette át az EKI-t a francia jogba. A digitális gazdaságról szóló törvényt²³ 2003. február folyamán tárgyalta a francia Nemzetgyűlés és 2003. március folyamán a Szenátus. A fenti okok miatt a tanulmányban a törvénytervezet szövegére támaszkodunk (a "Tervezet").

6.1. Az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás

A Tervezet információs társadalommal összefüggő szolgáltatás helyett elektronikus kereskedelemről beszél. Az elektronikus kereskedelem fogalmát a Tervezet úgy határozza meg, mint egy szakmai tevékenységi körében eljáró személy olyan tevékenysége, melynek keretében ellenszolgáltatás fejében dolgok szolgáltatását vagy szolgáltatás nyújtását vállalja, a távolból, elektronikus úton kapott megrendelés alapján²⁴. A Tervezet a szolgáltatásnyújtás mellett kifejezetten az elektronikus kereskedelem fogalmi körébe vonja a dolog szolgáltatására irányuló tevékenységet, ugyanakkor az EKI és az Ektv. meghatározásához képest a jogszabály alkalmazási körét a szakmai tevékenysége körében eljáró fél által végzett tevékenységre szűkíti.

6.2. A korlátozás tilalma, a tilalom alóli kivételek

Az EKI 3. Cikk 1. bekezdésének megfelelően a Tervezet 7. Cikke biztosítja, hogy a Franciaországban letelepedett személyek Franciaország területén a hatályos törvények és jogszabályok tiszteletben tartása mellett szabadon folytathatnak elektronikus kereskedelmi tevékenységet. Az EKI 1. Cikk 5. (d) pontjának megfelelően kivételt jelentenek a fenti szabály alól a pénzben játszott szerencsejátékok, beleértve a szabályszerűen engedélyezett fogadást vagy lottójátékot, a jogi tanácsadói és képviselői tevékenység valamint a közjegyzői tevékenység²⁵.

Az EKI 3. Cikk 2. bekezdésének megfelelően a Tervezet 7. Cikkének második bekezdése szerint az Európai Közösség másik tagállamában letelepedett személyek a fenti kivételekre tekintettel Franciaország területén szabadon folytathatnak elektronikus kereskedelmi tevékenységet a következő rendelkezések tiszteletben tartásával:

1. A biztosítási tevékenységgel kapcsolatos az Európai Közösségen belüli szabad letelepedésre és szolgáltatásnyújtásra vonatkozó, a Biztosítási Törvénykönyv L. 361-1 L. 364-1 Cikkeiben meghatározott rendelkezések;
2. Az ingatlanbefektetési szervezetekkel kapcsolatos reklám- és ügynöki tevékenységre vonatkozó, a Monetáris és Pénzügyi Törvénykönyv L. 214-12 Cikkeiben található

23 Loi sur l'économie numérique

24 Tervezet, 6. Cikkely: "On entend par commerce électronique l'activité par laquelle une personne, agissant à titre professionnel, s'engage à assurer, contre paiement, la bonne fin d'une fourniture de biens ou d'une prestation de services, après en avoir reçu la commande à distance et par voie électronique."

25 Tervezet 7. Cikk: "L'activité définie à l'article 6, lorsqu'elle est assurée par des personnes établies en France, s'exerce librement sur le territoire national dans le respect des lois et règlements en vigueur.
Sont exclus des dispositions de l'alinéa précédent:
1° Les jeux d'argent, y compris sous forme de paris et de loteries, légalement autorisés;
2° Les activités de représentation et d'assistance en justice;
3° Les activités des notaires exercées pour l'application des dispositions de l'article 1er de l'ordonnance n° 454-2590 du 2 novembre 1945 relative au statut du notariat."

rendelkezők;

3. A Kereskedelmi Törvénykönyv II. és III. Címének, valamint IV. könyvének versenyjogi és kartelljogi szabályai;
4. Az elektronikus levelezés útján továbbított, nem igényelt kereskedelmi megkeresések tiltására vagy engedélyezésére vonatkozó szabályok;
5. Az Általános Adójogi Törvénykönyv szabályai;
6. A szerzői és szomszédos jogok, valamint az iparjogvédelmi jogok által védett jogokra vonatkozó szabályok²⁶.

Az EKI 3. Cikkely 4. bekezdésének megfelelően a Tervezet 8. Cikkelye úgy rendelkezik, hogy az Államtanács rendeletében meghatározott feltételek mellett eseti jelleggel a hatóságok az elektronikus kereskedelmi tevékenységet korlátozó intézkedéseket alkalmazhatnak, amennyiben azok a közrend és a közbiztonság fenntartása, a kiskorúak védelme, a nemzetbiztonsági érdekek, a fogyasztók vagy befektetők (kivéve a Monetáris és Pénzügyi Törvénykönyv L 411-2 Cikkében meghatározott körbe tartozó befektetők) védelme érdekében szükségesek²⁷.

6.3. A szolgáltató felelőssége

A magyar törvényhozó megoldásától eltérően a francia törvényhozó az EKI szolgáltatói felelősségre vonatkozó szabályait a Tervezet szerint nem a digitális gazdaságról szóló törvényben szabályozná, hanem az 1986. szeptember 30-ai 86-1067. számú, a kommunikációs szabadságról szóló törvény, és a Postai és Távközlési Törvénykönyv megfelelő módosításával. A magyar megoldástól eltérően a Tervezet a szolgáltatók polgári jogi felelőssége mellett a szolgáltatók büntetőjogi felelősségét is szabályozná. A fentiekén túl a francia jogalkotó a magyarhoz hasonlóan gyakorlatilag nem változtat a különböző szolgáltatók felelősség alóli mentesülésére vonatkozó EKI rendelkezéseken, kivéve a gazdaszámítógépet biztosító szolgáltatók EKI 14. Cikke szerinti felelősségét.

26

Tervezet 7. Cikk: "L'activité définie à l'article 6, lorsqu'elle est assurée par des personnes établies dans un Etat membre de la Communauté européenne autre que la France, s'exerce librement sur le territoire national, à l'exclusion des activités visées aux 1° à 3° du I A et sous réserve du respect:

1° Des dispositions relatives au libre établissement et à la libre prestation des services à l'intérieur de la Communauté européenne dans le domaine de l'assurance, prévues aux articles L. 361-1 à L. 364-1 du code des assurances;

2° Des dispositions relatives à la publicité et au démarchage des organismes de placement collectif en valeurs mobilières, prévues à l'article L. 214-12 du code monétaire et financier;

3° Des dispositions relatives aux pratiques anticoncurrentielles et à la concentration économique, prévues aux titres II et III du livre IV du code de commerce;

4° Des dispositions relatives à l'interdiction ou à l'autorisation de la publicité non sollicitée envoyée par courrier électronique;

5° Des dispositions du code général des impôts;

6° Des droits protégés par le code de la propriété intellectuelle."

27

Tervezet 8. Cikk: "Dans les conditions prévues par décret en Conseil d'Etat, des mesures restreignant, au cas par cas le libre exercice de leur activité par les personnes mentionnées aux articles 6 et 7 peuvent être prises par l'autorité administrative lorsqu'elles sont nécessaires pour le maintien de l'ordre et de la sécurité publics, pour la protection des mineurs, pour la protection de la santé publique, pour la préservation des intérêts de la défense nationale ou pour la protection des personnes physiques qui sont des consommateurs ou des investisseurs autres que les investisseurs appartenant à un cercle restreint définis à l'article L. 411-2 du code monétaire et financier."

6.3.1. Egyszerű átvitel (mere conduit)

A Postai és Távközlési Törvénykönyv tervezett módosítása szerint a tartalom távközlési hálózaton való továbbítását vagy távközlési hálózathoz való hozzáférés biztosítását végző szolgáltatót csak abban az esetben terheli az ilyen tartalommal kapcsolatban polgári- vagy büntetőjogi felelősség, ha a vitatott tartalom továbbítására vonatkozó kérés a szolgáltatótól ered, a szolgáltató választja ki az adatátvitel címzettjét és a szolgáltató választja ki vagy változtatja meg a továbbított információt²⁸.

A kommunikációs szabadságról szóló törvény tervezett kiegészítése szerint a hozzáférést nyújtó szolgáltatók kötelesek az igénybevevőket tájékoztatni az egyes szolgáltatásokhoz történő hozzáférést korlátozását lehetővé tevő technikai eszközök létezéséről, vagy azokból választani és az igénybevevőknek legalább egyet felajánlani²⁹.

6.3.2. Gyorsító tárolás (caching)

A Postai és Távközlési Törvénykönyv tervezett módosítása szerint azokat a személyeket, akik olyan, egy felhasználó által továbbított tartalom automatikus közbenső és átmeneti tárolásával kapcsolatos tevékenységet végeznek, melynek kizárólagos célja a végső adattovábbítás hatékonyabbá tétele, csak abban az esetben terheli az ilyen tartalommal kapcsolatban polgári vagy büntetőjogi felelősség, ha a szolgáltató módosítja a tartalmat, nem felelt meg az információhoz való hozzáférésre vonatkozó követelményeknek vagy az információk frissítésére vonatkozó szokásos szabályoknak vagy megzavarta az adatok eléréséhez használt technológiák jogszerű és szokásos használatát, illetve abban az esetben, ha nem távolítja el haladéktalanul az általa tárolt információt vagy nem szünteti meg a hozzáférés lehetőségét, amint ténylegesen tudomást szerez arról, hogy az eredetileg továbbított tartalmat eltávolították a hálózatról, vagy az ahhoz való hozzáférést nem biztosítják, illetve, hogy a bíróság azok eltávolítását, illetve a hozzáférés biztosításának megszüntetését elrendelte³⁰.

6.3.3. Gazdaszámítógép biztosítása (hosting)

A kommunikációs szabadságról szóló törvény tervezett módosítása szerint azokat a személyeket, akik, akár ingyenesen, nyilvános hálózati kommunikációs szolgáltatások rendelkezésre bocsátása érdekében jelek, írások, képek, hangok vagy üzenetek közvetlen és állandó tárolását biztosítják,

28 Tervezet 4. Cikk: “« Art. L. 32-3-3. - Toute personne assurant une activité de transmission de contenus sur un réseau de télécommunications ou de fourniture d'accès à un réseau de télécommunications ne peut voir sa responsabilité civile ou pénale engagée à raison de ces contenus que dans les cas où soit elle est à l'origine de la demande de transmission litigieuse, soit elle sélectionne le destinataire de la transmission, soit elle sélectionne ou modifie les contenus faisant l'objet de la transmission. »”

29 Tervezet 2. Cikk: “« Art 43-7. - Les personnes dont l'activité est d'offrir un accès à des services de communication publique en ligne sont tenues d'informer leurs abonnés de l'existence de moyens techniques permettant de restreindre l'accès à certains services ou de les sélectionner et de leur proposer au moins un de ces moyens. »”

30 Tervezet 4. Cikk: “« Art. L. 32-3-4. - Toute personne assurant dans le seul but de rendre plus efficace leur transmission ultérieure, une activité de stockage automatique, intermédiaire et temporaire des contenus qu'un prestataire transmet ne peut voir sa responsabilité civile ou pénale engagée à raison de ces contenus que dans l'un des cas suivants:
« 1° Elle a modifié ces contenus, ne s'est pas conformée à leurs conditions d'accès et aux règles usuelles concernant leur mise à jour ou a entravé l'utilisation licite et usuelle de la technologie utilisée pour obtenir des données;
« 2° Elle n'a pas agi avec promptitude pour retirer les contenus qu'elle a stockés ou pour en rendre l'accès impossible, d'autant qu'elle a effectivement eu connaissance soit du fait que les contenus transmis initialement ont été retirés du réseau, soit du fait que l'accès aux contenus transmis initialement a été rendu impossible, soit du fait que les autorités judiciaires ont ordonné de retirer du réseau les contenus transmis initialement ou d'en rendre l'accès impossible. »”

csak abban az esetben terheli polgári jogi felelősség az információ vagy tevékenység terjesztése miatt, amennyiben haladéktalanul nem távolítják el az információt, vagy szüntetik meg az információhoz való hozzáférés lehetőségét, amint tényleges tudomást szereznek az információk jogsértő jellegéről vagy az ilyen jogsértő jelleget nyilvánvalóvá tevő körülményről³¹.

A host számítógépet biztosító szolgáltatók polgári jogi felelősségével szemben, az ilyen szolgáltatókat a tervezet szerint csak akkor terheli büntetőjogi felelősség, ha nem szüntették meg a vita ismeretében haladéktalanul az olyan információ vagy tevékenység terjesztését, amelynek jogellenes jellege nem kerülhette el figyelmüket³².

A Tervezet által beiktatott rendelkezések szabályoznák a host számítógép szolgáltatók értesítésének szabályait is³³.

A Tervezet szerint ha valaki visszaélészerűen az adatok eltávolítása vagy az azokhoz történő hozzáférés megszüntetése érdekében jogellenesség látszatát kelti, az a Büntető Törvénykönyvben meghatározott szólás-, gyülekezési, egyesülési és tüntetési szabadság akadályozása bűncselekményt követi el³⁴.

6.4. Szabályozott foglalkozás -elektronikus reklámközlés -magatartási kódex

A francia törvényhozó szerint az EKI szabályozott foglalkozásokra és a magatartási kódexekre vonatkozó rendelkezései nem tesznek szükségessé jogi jellegű átültetést, ezért a Tervezet nem tartalmaz az EKI 8. és 16. Cikkének megfelelő szabályokat.

6.5. Elektronikus úton történő, bíróságon kívüli vitarendezés ösztönzése

A francia törvényhozó szerint az EKI bíróságon kívüli vitarendezési eljárásokra vonatkozó rendelkezései nem tesznek szükségessé jogi jellegű átültetést, ezért a Tervezet nem tartalmaz az EKI 17. Cikkének megfelelő szabályokat.

31 Tervezet 2. Cikk: "« Art. 43-8. - Les personnes qui assurent, même à titre gratuit, pour mise à disposition du public par des services de communication publique en ligne, le stockage direct et permanent, de signaux, d'écrits, d'images, de sons ou de messages de toute nature fournis par des destinataires de ces services, ne peuvent voir leur responsabilité civile engagée du fait de la diffusion d'informations ou d'activités que si, dès le moment où elles ont eu la connaissance effective de leur caractère illicite, ou de faits et circonstances faisant apparaître ce caractère illicite, elles n'ont pas agi avec promptitude pour retirer ces données ou rendre l'accès à celles-ci impossible. »"

32 Tervezet 2. Cikk: "« Art. 43-9. - Les personnes désignées à l'article 43-8 ne peuvent voir leur responsabilité pénale engagée que si, en connaissance de cause, elles n'ont pas agi avec promptitude pour faire cesser la diffusion d'une information ou d'une activité dont elles ne pouvaient ignorer le caractère illicite. »"

33 Tervezet 2. Cikk: "« Art. 43-9-1 (nouveau). - Une procédure facultative de notification destinée à porter l'existence des faits litigieux à la connaissance des personnes désignées à l'article 43-8 est instaurée. La connaissance des faits litigieux sera réputée acquise par elles lorsqu'il leur est notifié les éléments suivants:

- la date de la notification;
- si le notifiant est une personne physique: ses nom, prénoms, profession, domicile, nationalité, date et lieu de naissance; si le requérant est une personne morale: sa forme, sa dénomination, son siège social et l'organe qui la représente légalement;
- les nom et domicile du destinataire, ou, s'il s'agit d'une personne morale, sa dénomination et son siège social;
- la description des faits litigieux et leur localisation précise;
- les motifs pour lesquels le contenu doit être retiré comprenant la mention des dispositions légales et des justifications de faits;
- la copie de la correspondance adressée à l'auteur ou à l'éditeur des informations ou activités litigieuses demandant leur interruption, leur retrait ou leur modification, ou la justification de ce que l'auteur ou l'éditeur n'a pu être contacté. »"

34 Tervezet 2. Cikk: "« Le fait, par quiconque, de caractériser de façon abusive une apparence d'illicéité aux fins d'obtenir le retrait de données ou d'en rendre l'accès impossible est constitutif d'une entrave à la liberté d'expression, du travail, d'association, de réunion ou de manifestation au sens du premier alinéa de l'article 431-1 du code pénal. »"

6.6. Tagállamok együttműködése, kapcsolattartás

A francia törvényhozó szerint az EKI-nek a tagállamok együttműködési kötelezettségére vonatkozó rendelkezései nem tesznek szükségessé jogi jellegű átültetést, ezért a Tervezet nem tartalmaz az EKI 19. Cikkének megfelelő szabályokat.

7. AZ EKI-HEZ KÖZELÍTŐ OSZTRÁK JOG

7.1. Az osztrák elektronikus kereskedelemről szóló törvény (ECG)

Az osztrák ECG ("E-Commerce-Gesetz")³⁵ 2002. január 1-én lépett hatályba. A törvény az "elektronikus jogi és üzleti forgalom bizonyos vonatkozásainak jogi kereteit szabályozza" (ECG 1. §.). A viszonylag rövid, csupán 31 §-ból álló törvény rögzíti, hogy rendelkezései az adójogi, valamint az adatvédelemre és a versenyjogra vonatkozó szabályozást nem érintik (ECG 2. §). Az ECG-ben - többek között - a domainnevekre, a "meta-tagging"-re, a "software-agents"-re, a "hacking"-re illetve a "cookie" alkalmazásokra sem találhatók külön szabályok. Az ECG hatálya azokra a tevékenységekre nem terjed ki, amelyek nem elektronikus feldolgozó vagy tárolórendszeren keresztül működnek.

7.1.1. Szolgáltató - szolgáltatás

Az ECG 19. §. (2) bekezdésének rendelkezéséből, amely kifejezetten arra utal, hogy olyan szolgáltatókra is vonatkoznak a szolgáltatók felelősségét kizáró rendelkezések, amelyek ingyenes szolgáltatásokat nyújtanak, arra lehet következtetni, hogy az ECG hatálya alá nemcsak a kereskedelmi tevékenység - beleértve mind a B2C, mind a B2B kereskedelmi tevékenységek - tartozik, de ezt tekinti a fő szabályozási tárgynak.

Az értelmező rendelkezések (ECG 3. §) között rögzíti a jogalkotó az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások ("Dienst der Informationsgesellschaft") fogalmát is:

"Elektronikus úton, távollevők részére, általában ellenszolgáltatás fejében nyújtott szolgáltatás, amelynek igénybevételét a szolgáltatás igénybevevője egyedileg kezdeményezi, ideértve különösen áruk és szolgáltatások online értékesítését, az online információnyújtást, az online reklámot, elektronikus kereső szolgáltatásokat és adatlekérdezési lehetőségeket, valamint azokat a szolgáltatásokat, amelyek elektronikus hálózaton keresztül nyújtanak információt, ilyenhez a hozzáférést közvetítik vagy felhasználók információit tárolják;"

Az ECG 4. §-a tartalmazza az előzetes engedélyezést kizáró elvet, amely az egyébként jogszabály által előírt engedélyezési kötelezettségeket nem érinti.

A törvény a szolgáltatók adatszolgáltatási kötelezettsége körében számos előírást tartalmaz (ECG 5-8. §). Ezekben belül található a szabályozott hivatások gyakorlóit által végezhető kereskedelmi kommunikációra vonatkozó szabályok is.

35

152. Bundesgesetz: Regelung bestimmter rechtlicher Aspekte des elektronischen Geschäfts- und Rechtsverkehrs (E-Commerce-Gesetz-ECG) und Änderung des Signaturgesetzes sowie der zivilprozessordnung

7.1.2. Szolgáltatás korlátozására vonatkozó tilalom - a tilalom alóli kivételek - a származási ország elve - ("Herkunftslandprinzip")

Az ECG fogalmai között találjuk az úgynevezett "szabályozott tárgykört" ("koordinierter Bereich"), amely az értelmező rendelkezések szerint (ECG 3. §. 8. pont) az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokra vonatkozó általános és különös jogszabályok összessége. Eszerint a szolgáltató a szabályozott tárgykör tekintetében kizárólag annak a tagállamnak a jogszabályait köteles figyelembe venni, amely tagállamban a szolgáltató telephellyel rendelkezik.

Az ECG 21-25. §-ai azonban a származási ország elve alól számos kivételt ismernek. A kivételek az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások szabadságát biztosítják a tagállamok között, tehát a szabad forgalom korlátozásának tilalmát fogalmazzák meg.

A származási ország elve alól kivételt képeznek többek között a szerzői és szomszédos jogok; a szerződésre irányadó jog felek általi szabad megválasztása, a fogyasztói szerződésekkel kapcsolatos kógens szabályok, a közjegyzői és más hasonló közjogi jellegű tevékenység, az ügyvédi tevékenység, a szerencsejátékok, az árukra vonatkozó előírások (pl. árjelző, szavatosság, stb.), az áruszállításra vonatkozó jogszabályok beleértve a gyógyszerszállítást is, valamint a nem elektronikus úton teljesített szolgáltatásokra vonatkozó jogszabályok.

Az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások szabadságát biztosító kivételeket korlátozza az ECG 22. §-a, amely a bíróságok és a közigazgatási hatóságok számára lehetővé teszi bizonyos jogilag védett értékek, úgy mint a közrend, az emberi méltóság, a közegészség, a közbiztonság és a fogyasztók védelme érdekében a szabad forgalmat korlátozó intézkedések elrendelését. Ezek az intézkedések kizárólag a szolgáltató ellen irányulhatnak és kizárólag abban az esetben, ha a szolgáltató a felsorolt jogilag védett értékeket csorbítja vagy azokat komolyan veszélyezteti.

Amennyiben a közigazgatási hatóság olyan intézkedést tervez, amely egy másik tagállamból származó, az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást korlátozna, úgy a tervezett intézkedésről az Európai Bizottságot valamint a másik tagállam illetékes hatóságát tájékoztatni köteles. A közigazgatási hatóság kizárólag abban az esetben hajthatja végre az intézkedést, ha a másik tagállamban lévő illetékes hatóság ésszerű határidőn belül nem teszi meg a szükséges lépéseket. Vészhelyzet esetén a közigazgatási hatóság azonnal intézkedhet, és az Európai Bizottságot illetve az illetékes hatóságot köteles haladéktalanul értesíteni (ECG 23. §).

A bíróságokra a fenti tájékoztatási kötelezettség nem vonatkozik. Ezzel a szabályozással az ECG 22-23. §-ai eleget tesznek az EKI 24. és 25. Cikkelyeinek.

7.1.3. Felelősségkorlátozás

A szolgáltató felelősségkorlátozása képezi a szabályozás központi tárgyát. Alapvetően az ECG a hozzáférést biztosító szolgáltató ("Access-Provider"), valamint az információt tároló szolgáltató ("Host-Provider") tekintetében szabályozza azokat az eseteket, amelyek fennállása esetén a szolgáltató felelőssége kizárt. A tartalomszolgáltató, az ún. "Content-Provider" az általános polgári jogi szabályok szerint felel. Az ECG tehát nem azokat a tényállásokat szabályozza, amelyek fennállása esetén a szolgáltató felelősségre vonható, hanem épp

ellenkezőleg, a szolgáltató felelősség alóli mentesülésének feltételeit. Amennyiben a taxatív felsorolt mentesülési feltételek nem állnak fenn, a szolgáltató felelőssége nem állapítható meg automatikusan, hanem az adott esettől függően a szolgáltató büntető-, polgári vagy szerzői jogi felelősségének fennállása vizsgálandó.

Fontos itt megjegyezni, hogy a felelősség alóli mentesülés esetei nem csak a kereskedelmi célból (ellenérték fejében) tevékenykedő szolgáltatókra vonatkoznak, hanem az olyan szolgáltatókra is, akik szolgáltatásaikat ingyenesen biztosítják (ECG 19.§ (2)).

Az ECG 5. fejezete szabályozza a szolgáltató felelősségét, illetve a felelősség alóli mentesülés különböző eseteit. Ily módon mentesül a felelősség alól az a szolgáltató, aki / amely:

- (i) az igénybe vevő által biztosított információt távközlő hálózaton továbbítja, ha (i) nem a szolgáltató kezdeményezi az információ továbbítását; (ii) nem a szolgáltató választja ki a továbbított információ címzettjét; (iii) nem a szolgáltató választja ki, ill. változtatja meg a továbbított információt;
- (ii) az igénybe vevő számára információ megtalálását elősegítő keresőgépet vagy más elektronikus segédeszközt biztosít, ha (i) nem a szolgáltató kezdeményezi az információ továbbítását; (ii) nem a szolgáltató választja ki a továbbított információ címzettjét; (iii) nem a szolgáltató választja ki, ill. változtatja meg a továbbított információt;

Az (ii) pont rendelkezései nem alkalmazhatók abban az esetben, ha az információ a szolgáltató által felügyelt vagy a szolgáltatónak alárendelt személytől származik.

- (iii) az igénybe vevő által biztosított információt távközlő hálózaton továbbítja és az információt közbelső és átmeneti jelleggel tárolja, annak érdekében, hogy a más igénybe vevők kezdeményezésére történő információtovábbítást hatékonyabbá tegye, ha (i) a szolgáltató az információt nem változtatja meg, (ii) a szolgáltató az információhoz való hozzáférés feltételeit figyelembe veszi, (iii) a szolgáltató az információ frissítésére vonatkozó szabályokat, amelyeket a széleskörűen elismert és alkalmazott ipari sztenderdek ("Industriestandards") határoznak meg, figyelembe veszi, (iv) a szolgáltató nem zavarja meg az információ felhasználásával kapcsolatos adatok kinyerésére szolgáló technika jogszerű használatát, amelyet a széleskörűen elismert és alkalmazott ipari sztenderdek határoznak meg, és (v) haladéktalanul eltávolítja az információt vagy meggátolja az ahhoz való hozzáférést, amint tudomására jutott, hogy az információt az adatátvitel eredeti kiindulási pontján a hálózatról eltávolították vagy az ahhoz való hozzáférést meggátolták, illetve a bíróság vagy a közigazgatási hatóság az eltávolítást vagy a hozzáférés megtiltását elrendelte.
- (iv) az igénybe vevő által biztosított információt tárolja, ha (i) nincs tudomása jogellenes magatartásról vagy információról és kártérítésre igényre hivatkozással nem szerzett tudomást olyan tényről vagy körülményről, amelyek által a jogellenes tevékenység vagy információ nyilvánvalóvá válik, vagy (ii) amint arról tudomást szerzett, haladéktalanul intézkedik az információ eltávolítása vagy az ahhoz való hozzáférés meggátolása iránt.

A (iv) pont rendelkezései nem alkalmazhatók abban az esetben, ha az igénybe vevő a szolgáltató által felügyelt vagy annak alárendelt személy.

- (v) egy "link" által idegen információkhoz való hozzáférést biztosít, ha (i) nincs tudomása jogellenes magatartásról vagy információról és kártérítésre igényre hivatkozással nem szerzett tudomást olyan tényről vagy körülményről, amelyek által a jogellenes tevékenység vagy információ nyilvánvalóvá válik, vagy (ii) amint arról tudomást szerzett, haladéktalanul intézkedik a "link" megszüntetése iránt.

Az (v) pont rendelkezései nem alkalmazhatók abban az esetben, ha az információ a szolgáltató által felügyelt vagy a szolgáltatónak alárendelt személytől származik, vagy a szolgáltató az információt a sajátjaként tünteti fel.

A szolgáltató felelősségének fentiek szerinti korlátozása nem érinti az egyéb jogszabályi előírásokat, amelyek szerint a bíróság vagy egyéb hatóság a szolgáltatót a jogszabálysértés abbahagyására, megszüntetésére vagy megakadályozására kötelezheti (ECG 19.§. (1) bek.).

7.1.4. Szabályozott szakmák

A szabályozott szakmák gyakorlói által végezhető kereskedelmi kommunikációra vonatkozó szabályokat az EKI-vel összhangban szabályozza az osztrák jogalkotó.

"8.§ (1) A foglalkozási szabályok hatálya alá tartozó szolgáltatók által végzett olyan kereskedelmi kommunikáció, amely az ilyen szolgáltatók által nyújtott információk társadalommal összefüggő szolgáltatás egy részét képezi, vagy egy ilyen szolgáltatást mutat be, megengedett.

(2) A törvény rendelkezései azon foglalkozási szabályokat nem érintik, amelyek a kereskedelmi kommunikációt különösen a szabályozott foglalkozások függetlenségének, méltóságának és becsületének megőrzése, a szakmai titoktartás biztosítása valamint az ügyfelekkel és kollégákkal szemben tanúsítandó tisztességes magatartás érdekében korlátozzák.

7.1.5. Büntető rendelkezések

Az ECG 8. fejezete tartalmazza a büntető rendelkezéseket, amelyek - összhangban az EKI (26)-es magyarázatával - a büntetőjogi felelősséget nem zárják ki.

Elsősorban közigazgatási szabálysértésnek minősül és 3000 Euró-ig terjedő bírsággal büntetendő a szolgáltató, amennyiben:

1. az általános adatszolgáltatási kötelezettségeinek nem tesz eleget,
2. a kereskedelmi kommunikációval kapcsolatos adatszolgáltatási kötelezettségének nem tesz eleget,
3. a szerződéskötéssel kapcsolatos adatszolgáltatási kötelezettségének nem tesz eleget, vagy nem biztosít elektronikus úton hozzáférést az általa elfogadott magatartáskódexhez,
4. szerződéskötéskor nem biztosít technikai lehetőséget az adatbeviteli hibák azonosítására és kijavítására,
5. a felhasználó számára nem biztosítja a szerződéses rendelkezések és az általános üzletszabályzat tárolását és újra előhívását. (ECG 26.§ (1) bek.)

Nem szabálysértés az a tényállás, amely büntetőjogi tényállásnak vagy más közigazgatási büntető tényállásnak ("Verwaltungsstrafbestand") minősül és amelyekre a jogalkotó szigorúbb büntető jogszabályok alkalmazását rendeli (ECG 26.§ (2) bek.).

Az ECG azonban lehetőséget ad arra, hogy az ECG előírásait megszegő szolgáltató az illetékes hatóság felhívására a a jogszabálynak megfelelő állapotot helyreállítsa. Amennyiben a szolgáltató a hatóság által előírt határidőn belül a felhívásnak eleget tesz, az ECG 26.§ (1) bek. szerint nem büntethető (ECG 27.§).

7.1.6. Elektronikus úton történő, bíróságon kívüli vitarendezés ösztönzése

Az ECG záró rendelkezései tartalmazzák a polgári perrendtartásról szóló törvényt ("Zivilprozessordnung") módosító rendelkezéseket. Ezek szerint a törvény 577. § (3) bekezdése, valamint 592. § (1) bekezdése, amelyek a választottbírói szerződésről, illetve a választottbírói ítéletről rendelkeznek, a következőképpen módosulnak:

"A választottbírói szerződést írásban kell létrehozni vagy a felek között váltott táviratba, telexbe vagy elektronikus nyilatkozatba foglalni."

"A választottbírói ítéletet postai úton, közjegyző által vagy elektronikus postai úton kell kézbesíteni, amennyiben a felek azt a választott bíróság előtt személyesen nem veszik át."

8. KÖVETKEZTETÉSEK - NORMAJAVASLATOK

I. Szabályozott szakma, reklám

1. Az EKI 2. Cikk g) ponthoz és a 8. Cikkhez közelítő szabályok

Az Ektv. 2. § az alábbi, új i) ponttal egészül ki, és a jelenlegi i) pont elnevezése j) ponttá változik:

[E törvény alkalmazásában:]

i) szabályozott szakma:

A) alternatíva : *(a külföldi bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló törvényben)*

B) alternatíva: *(külön törvényben)*

adott felhatalmazás alapján közzétett jogszabályban megnevezett szakma.

Indokolás:

Mivel a külföldi bizonyítványok és oklevelek elismeréséről szóló 2001. évi C. törvény megvalósítja az Ektv.2. Cikk g) pontjában felsorolt közösségi jogszabályokhoz közelítő szabályozást, és várható, hogy az említett törvény felhatalmazása alapján közzéteszik azokat a jogszabályokat, amelyek megnevezik az EKI fogalom meghatározásával összhangban álló szakmákat, ezért az Ektv. módosítása során elegendő a már közelített magyar törvényre utalni. Felesleges és helytelen lenne a beiktatandó fogalom-meghatározásban az EKI 2. Cikk g) pontban felsorolt irányelveket ismét megemlíteni. A javasolt megoldással a jogrendszer egységessége, és a különböző területeken megvalósuló jogharmonizáció összefüggései jobban kifejezhetők.

2. Az Ektv. az alábbi 14/A.§-szal egészül ki:

- (1) Reklámnak a szabályozott szakmát információs társadalommal össze függő szolgáltatás nyújtása útján gyakorló személy érdekében a 14.§-ban meghatározott módon történő közzétételét a szakma gyakorlására irányadó szabályok - ideértve a szakmai érdekképviselői szervek (kamarák) magatartási, etikai szabályait is - megtilthatják, korlátozhatják, illetve a reklámközlemény tartalmának határait meghatározhatják.
- (2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabályok alkothatók különösen a szakma függetlenségének, méltóságának és tiszteletének, a szakmai titoktartásnak a védelmére, valamint a szakmai szolgáltatást igénybe vevő és a szakmát gyakorló más személyekkel szemben tanúsított magatartás tisztességességének meghatározására.
- (3) Az Európai Unió területén tevékenységet kifejtő szakmai érdekképviselői szervek (kamarák) is meghatározhatják a (2) bekezdéssel összhangban a 14. § szerinti reklámközlemény tartalmának határait olyan szolgáltatásokra nézve, amelyet az Európai Unió valamely tagállamának területéről több tagállam területére is nyújtanak.
- (4) Az (1)- (3) bekezdés szerinti, a szakmai érdekképviselői szervek (kamarák) által alkotott magatartási szabályok jogszabállyal - a (3) bekezdés esetében az Európai Unió területén hatályos jogszabállyal - megállapított magatartási szabállyal nem állhatnak ellentétben.

Indokolás:

A javaslat az EKI 8. Cikkéhez közelítő szabályozást tartalmaz, figyelemmel a (32)-es és (33)-as magyarázatokra. A 8. Cikk 3. bekezdése jogszabályalkotást nem igényel, mert címzettje nem tag (tagjelölt) állam, hanem a Közösség. A 4. bekezdést a javasolt szabályozás - külön rendelkezés nélkül - érvényre juttatja azáltal, hogy a jogszabályi, és érdekképviselői magatartási szabályok hierarchiáját figyelembe veszi, és a jogszabályi magatartási szabályok szükség szerint közelítenek a közösségi szabályokhoz.

A javaslat nem követi azt az egyes külföldi jogokban látható megoldást, amely szerint az Ektv. maga határozza meg a szabályozott szakmát űző személy elektronikus szolgáltatásnyújtásával összefüggésben nyújtandó tájékoztatás kötelező (minimális) tartalmát (képzettséget igazoló okirat száma, az okiratot kiadó szervezet neve, és állama, kötelező érdekképviselői tagság esetén az érdekképviselői szerv megnevezése, hivatkozás (link) a szakmára irányadó, az EKI tárgykörébe eső "reklám"szabályokra). Ezt a megoldást az elektronikus kereskedelmet kevésbé ösztönző megközelítésnek tekintjük, nem beszélve a betartás ellenőrzésének akadályairól.

A javasolt megoldás tekintettel van arra, hogy a szabályozott szakmát gyakorló személy gyakorolhat olyan szakmát, amely

- kötelező érdekképviselői szervezeti tagsággal jár (ügyvéd),
- önkéntes érdekképviselői szervezeti tagsággal jár (szakértő),
- nem kapcsolódik érdekképviselői tagsághoz (tanár).

A javaslat azt a megoldást választja, hogy

- lehetővé teszi, hogy szakmai szabályok korlátozzák a 14. §-hoz képest az elektronikus reklámok közzétételét, ha információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtanak szabályozott szakmát gyakorló személyek (EKI 8. Cikk

- (1) bekezdés). A korlátozás lehet tiltás, formai, vagy tartalmi korlátozás (subject to compliance with the professional rules...);
- a szakmai szabályok lehetnek jogszabályok, vagy az önkéntesség alapján alkotott, és elfogadott etikai kódexek, vagy más magatartási szabályok, amelyeket érdekképviselői szervek alkotnak. Ezek értelemszerűen csak tagjaikra kötelezőek, ennek kimondása főleg a törvényben (EKI 8. Cikk (1) és (2) bekezdés), azt viszont a javaslat rögzíti, hogy az e körbe eső szabályok nem állhatnak jogszabállyal ellentétben ((4) bekezdés);
 - a szakmai szabályok tárgyának felsorolása csak példálózó (EKI 8. Cikk (1) bekezdés), a javaslat szerint célszerű e szabályozási tárgyakat külön bekezdésbe foglalni;
 - az EKI ösztönzi a közösségi szintű, szakmai érdekképviselői szervek által megfogalmazott magatartási kódexek alkotását is (EKI 8. Cikk (2) bekezdés, (32)-es magyarázat). Ennek indoka nyilvánvaló: a szabályozott szakmák gyakorló határon átnyúló elektronikus szolgáltatást is kínálhatnak, erre tekintettel a reklámozás szabályai nem lehetnek eltérőek az egyes közösségi tagállamokban (javaslat: (3) bekezdés).

Megjegyzés: a német megoldás más jellegű, a törvény maga meghatározza, hogy milyen tartalmi követelmények érvényesülnek a szabályozott szakmák elektronikus gyakorlása körében.

3. [Az EKI 2. Cikk f) ponthoz közelítő szabályok]

[Megjegyezzük, hogy noha ez nincs feltüntetve jogközelítési különbségként, az Ektv. ma szélesebb értelemben használja a reklám fogalmát, mint az EKI szerinti elektronikus kereskedelmi közlemény. Az EKI 2. Cikk f) pont a szolgáltató elérését lehetővé tevő információt (tartománynév, elektronikus levélcím), valamint a reklámozótól függetlenül és különösen ellenérték nélkül összegyűjtött egyébként reklámtartalmú közleményeket nem minősíti az EKI hatálya alá tartozó "reklámnak". Azt is ki kell emelni, hogy ha a jogalkotó követi az EKI-t, azaz végrehajtja az alább javasolt módosítást, az azzal a következménnyel járhat, hogy reklámgyűjtemények (adatbázisok) a 14. § szerinti korlátozások nélkül közzétehetőek (küldhetőek elektronikus levélben).

Ha a jogalkotó ki akarja küszöbölni a fogalmi eltérést - ezt a magunk részéről szorgalmazzuk - akkor ez megoldható vagy az értelmező rendelkezések kiegészítésével (ez követné az EKI szabályozási módszerét - v.ö. EKI 2. Cikk f) pont), vagy a beiktatni javasolt 14/A.§-ba egy záró bekezdés beiktatásával.

A javaslat tartalma:

A) alternatíva

[14/A.§ (5) bekezdés]

A 14. és 14/A §-ok alkalmazásában reklám: olyan tájékoztatás, amely termék, szolgáltatás értékesítését vagy más módon történő igénybevételét és a szolgáltató nevének, megjelölésének, tevékenységének népszerűsítését, továbbá a termék, szolgáltatás vagy árujelző megismertetését mozdítja elő. Nem minősül reklámnak kizárólag a szolgáltató elérését lehetővé tevő tájékoztatás,

különösen a szolgáltató tartományneve, illetve elektronikus levélcíme, valamint a szolgáltatóra vonatkozó, a szolgáltatótól függetlenül, más által, gyűjteménybe (adatbázisba) foglalt reklám, különösen abban az esetben, ha a reklám gyűjteménybe (adatbázisba) foglalása ellenszolgáltatás nélkül történt.

B) alternatíva

Az EKI 2. § az alábbi i) ponttal egészül ki, a jelenlegi i) pont megjelölése k) ponttá változik [Ekkor az I.1. alatt javasolt szabályozott szakma fogalmának megjelölése változik j) ponttá]

i) Reklám: olyan tájékoztatás, amely termék, szolgáltatás értékesítését vagy más módon történő igénybevételét és a szolgáltató nevének, megjelölésének, tevékenységének népszerűsítését, továbbá a termék, szolgáltatás vagy árujelző megismertetését mozdítja elő. Nem minősül reklámnak kizárólag a szolgáltató elérését lehetővé tevő tájékoztatás, különösen a szolgáltató tartományneve, illetve elektronikus levélcíme, valamint a szolgáltatóra vonatkozó, a szolgáltatótól függetlenül, más által, gyűjteménybe (adatbázisba) foglalt reklám, különösen abban az esetben, ha a reklám gyűjteménybe (adatbázisba) foglalása ellenszolgáltatás nélkül történt.]

II. A származási ország elve, a szabályozott tárgykör, az EKI alkalmazása alóli kivételek

Az EKI 3. Cikk 2., 4 és 5. bekezdéséhez közelítő szabályok

1. Megállapítható, hogy az Ektv. 1. § (2) bekezdésének az Ektv. 16. § (3) bekezdésében szabályozott hatályba lépésével az EKI 3. Cikk 2. bekezdéséhez közelítő szabályozás megvalósul, azaz az EKI által szabályozott területen nem korlátozza a Magyar Köztársaság a többi EU tagállamának területéről indított információs társadalommal összefüggő szolgáltatás nyújtását, pontosabban csak olyan "korlátozásokat" alkalmaz, amelyeket az EKI maga is előír.

2. Az is megállapítható, hogy az EKI 3. Cikk 4. és 5. bekezdésében meghatározott, az EKI-n túlmenő korlátozások megállapítására adott felhatalmazás opcionális, hiszen mind a 4., mind az 5. bekezdés úgynevezett "may" szabály (Member states "may" ...).

E túlmenő korlátozások külföldi, EU tagállam területéről indított szolgáltatással szemben megvalósuló tartalomszabályozást jelentenek. Politikai döntést igényelne, hogy a 4. és 5. Cikk hatálya alá eső, más jogszabályban létező, illetve a jogalkalmazói gyakorlatban létezőként felfogott / felfogható tartalomszabályozás szorul-e információs társadalommal összefüggésben nyújtott szolgáltatások esetén kiegészítésre.

E körbe esik pl.

- Ptk. 75. § (1) A személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak.

76. § A személyhez fűződő jogok sérelmét jelenti különösen a magánszemélyek bármilyen hátrányos megkülönböztetése nemük, fajuk, nemzetiségük vagy felekezetiük szerint, továbbá a lelkiismereti szabadság sérelme és a személyes szabadság jogellenes

korlátozása, a testi épség, az egészség, valamint a becsület és az emberi méltóság megsértése."

- Btk. 179. és köv. §-ok (rágalmazás) 269. és köv. §-ok (Közösség elleni izgatás, nemzeti jelkép megsértése, önkényuralmi jelképek használata, stb.)

Ennek vizsgálata külön, nem is egyszerű tanulmányt igényelne.

A jelen javaslatok céljából elegendő annak rögzítése, hogy

- a felhatalmazás opcionális,
- az egyéb "tartalomszabályozó", szóba jöhető jogszabályokat a vizsgált cikk szempontjából "intézkedésnek" tekinthetjük, ezek alkalmazása bírói úton történik, hatályuk az adott törvény szerint terjed, vagy nem terjed ki "külföldi" cselekményekre, és ezért
- az EKI 4. Cikk b) pontja szerinti előzetes megkérdezéstől, és a Bizottság értesítésétől el lehet tekinteni.

3. [Az EKI 3. Cikk 3. bekezdéshez közelítő szabályok]

[Az Ektv. 18. § e bekezdést nem sorolja fel a jogközelítésből kimaradt / kihagyott rendelkezések között. Az Ektv. 1. §-hoz fűzött indokolás szerint:

"Az e-kereskedelem irányelv melléklete kivételeket állapít meg a "származási ország" elve alól. E kivételek a javaslatban azon okból nem szerepelnek, mert a 85/611/EGK, a 92/49/EGK, a 92/96/EGK, a 88/357/EGK, illetve a 90/619/EGK irányelvek érintett rendelkezései, amelyek az ún. UCITS alapok reklámozásával, illetve a biztosítási szolgáltatások szabad áramlásával kapcsolatos egyes kérdéseket rendeznek, szorosan összefüggenek az Unió belső piaci szabályaival, és mint ilyenek jelenleg nem alkalmazhatóak Magyarországon. Az elektronikus pénz kibocsátásáról szóló 2000/46/EK irányelv által előírt szabályozás jelenleg szintén nem képezi részét a magyar jogrendszernek. Az ingatlanokkal kapcsolatban jogokat keletkeztető vagy átruházó szerződések alaki érvényességéről külön jogszabályok rendelkeznek."

Megállapítható azonban, hogy az EKI melléklete szerinti kivételek nem a származási ország elve, hanem valójában a szabályozott tárgykör alóli kivételeket is jelentik. Ez más szóval azt jelenti, hogy a kivételek szerinti tárgykörökben akár a hazai, akár az EU más tagállama területéről indított szolgáltatás esetében nem alkalmazandó az EKI, más szóval az Ektv.-ben kivételeket lehet meghatározni az EKI melléklete alapján ("Paragraphs (1) and (2) shall not apply to the fields referred to in the Annex.")

Erről az Ektv. további felülvizsgálata körében érdemes dönteni, mert a kivételek például az Ektv. indokolásában nem említett szellemi tulajdonjogokat, a nemzetközi magánjog szerinti jogválasztás szabadságát is magukban foglalják (v.ö. a német megoldással).

III. Szolgáltatói magatartási szabályok (etikai kódex)

Az EKI 16. Cikkhez közelítő szabályozás

1. Az Ektv. az alábbi 15/A. §-szal egészül ki:

Az állam előmozdítja a szolgáltatói érdekek képviselőit ellátó társadalmi szervezetek arra irányuló tevékenységét, hogy

- a) a jelen törvény érvényesülését segítő, és különösen a kiskorúak és az emberi méltóság védelmét szem előtt tartó magatartási (etikai) szabályokat alkossanak,
- b) a magatartási (etikai) szabályokat elektronikus úton, az Európai Unió tagállamaiban lakóhellyel, illetve székhellyel rendelkező igénybe vevők számára érthető nyelven is hozzáférhetővé tegyék,
- c) tájékoztassák az Informatikai és Hírközlési Minisztert, illetve, ha a szolgáltatás az Európai Unió más tagállamába is irányul, az Európai Unió Bizottságát is magatartási (etikai) szabályaik tervezeteiről, a szervezetek elfogadásáról, valamint magatartási (etikai) szabályaik alkalmazásának tapasztalatairól, elektronikus kereskedelmi tevékenységükre gyakorolt hatásairól.

2. A fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény 45. § (1) bekezdése az alábbi l) ponttal egészül ki:

[Az állam és a helyi önkormányzatok előmozdítják és támogatják a fogyasztói érdekek képviselőit ellátó társadalmi szervezetek arra irányuló tevékenységét, hogy]

l) működjenek közre az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló törvény 15/A.§-ban meghatározott magatartási (etikai) szabályok kidolgozásában, és alkalmazásuk értékelésében.

Indokolás:

A javaslat akként felel meg az EKI 16. Cikknek, hogy az Ektv. megfelelő helyére beiktatja a szolgáltatói érdekképviselői szervek önkéntes magatartási (etikai) szabályai megalkotására ösztönző rendelkezést. A magatartási (etikai) szabályok tárgykörét az EKI-vel összhangban állapítja meg. E szabályok két lényeges ponton különböznek a 14/A.§ szerinti, a szabályozott szakmák művelői érdekképviselői szervei által megállapítható magatartási szabályoktól. Egyrészt tárgyuk eltérő, hiszen a törvény által szabályozott valamennyi szolgáltatói kötelezettségre, továbbá a törvényben nem szabályozott kérdésekre (kiskorúak és emberi méltóság védelme) kiterjed(het). Másrészt e szabályokat a szolgáltatók érdekképviselői szervei alkotják.

Az EKI előírja, hogy a fogyasztói érdekképviselői szervek is vegyenek részt a magatartási szabályok megalkotásában, és alkalmazásuk ellenőrzésében. E kérdésben a jogközelítést a tervezet úgy valósítja meg, hogy javasolja a fogyasztóvédelmi törvény megfelelő rendelkezésének a kibővítését.

IV. Alternatív vitarendezés

Az EKI 17. Cikkhez közelítő szabályozás

1. A választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény (Vbtv.) 28. §-a az alábbi mondattal egészül ki:

28. § Az eljárás során keletkező iratokra az 5. § (3) bekezdése rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

Indokolás:

Az Ektv. 18. § szerint csak az EKI 17. Cikk 2. és 3. bekezdése szerint áll fenn harmonizációs elmaradás, azonban az 1. bekezdéshez közelítő szabály alkotására is szükség van. A Vbtv. 5. § (3) bekezdése lehetővé teszi (pontosabban nem tiltja) a választott bírósági hatáskör elektronikus úton történő kikötését ["A választottbírói szerződést írásba kell foglalni. Írásban létrejött szerződésnek kell tekinteni azt a megállapodást is, amely a felek közötti levélváltás, táviratváltás, géptávíron vagy más, a felek üzenetét tartósan rögzítő eszközön történt üzenetváltás útján jött létre"]. Az eljárásra nézve azonban ilyen rendelkezést nem tartalmaz (pl: 33, 34, 40.§-ok). Az EKI 16. Cikk az egész alternatív vitarendezési megoldásra nézve tartja szükségesnek az elektronikus út lehetővé tételét. Ezt segíti elő a javasolt módosítás.

2. A 17. Cikk 2. bekezdéséhez közelítő szabály alkotására nincs szükség.

A Vbtv. általában, különösen 11-17. §-ok, 27. § - azon ügyekben, amelyekben a választott bírósági hatáskör kikötése lehetséges - a fogyasztóvédelem területén pedig a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény rendelkezésein belül különösen a békéltető testület eljárását szabályozó rendelkezések, elsősorban a 25. § , valamint a 30. § (2) bekezdés minősül a 17. Cikk 2. bekezdéséhez közelítő szabálynak.

3. A 17. Cikk 3. bekezdéséhez közelítő szabályok

- 3.1. *A Vbtv. az alábbi alfejezet címmel és 61/A. §-szal egészül ki:*

"Tájékoztatás elektronikus kereskedelmi ügyekben hozott határozatokról

61/A.§ A 2. § alapján létrehozott állandó választottbíróóság az informatikai és hírközlési miniszter útján két évente egy alkalommal tájékoztatja az Európai Unió Bizottságát az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló törvény választottbírói alkalmazásával kapcsolatos lényegesebb határozatairól. A tájékoztatás a határozat rendelkező részére és indokolásának az elektronikus kereskedelem fejlesztése szempontjából jelentős elemeire terjed ki."

- 3.2. *A fogyasztóvédelmi törvény 36/A. §-a az alábbi két mondattal egészül ki:*

36/A. § A békéltető testület az informatikai és hírközlési miniszter útján két évente egy alkalommal tájékoztatja az Európai Unió Bizottságát az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes

kérdéseiről szóló törvény békéltető testületi alkalmazásával kapcsolatos lényegesebb határozatairól. A tájékoztatás a határozat rendelkező részére és indokolásának az elektronikus kereskedelem fejlesztése szempontjából jelentős elemeire terjed ki.

Indokolás:

A javaslat szerint az elektronikus kereskedelem szempontjából szóba jöhető alternatív vitarendezési eljárások lefolytatására hatáskörrel rendelkező szervezetekre vonatkozó törvények szabályai közé épülnének be az EU bizottságának tájékoztatását előíró rendelkezések. A tájékoztatást az informatikai és hírközlési miniszter útján kell nyújtani.

V. Kapcsolattartó szerv

Az EKI 19. Cikkhez közelítő szabályozás

Az informatikai és hírközlési miniszter feladat- és hatásköréről szóló 141/2002. (VI. 28.) Korm. rendelet 5. § (1) az alábbi (2) (3) és (4) bekezdéssel egészül ki, a jelenlegi (2) és (3) bekezdés számozása (5) és (6) bekezdésre változik:

(2) Az (1) bekezdés e) pont alapján az állam a miniszter útján működik együtt az Európai Unió tagállamaival az elektronikus kereskedelmet szabályozó jogszabályok végrehajtása területén (kapcsolattartó szerv). Az együttműködés keretében a miniszter

- a) közli az Európai Unió illetve a tagállamok kapcsolattartó szerveivel a kapcsolat felvételéhez és tartásához szükséges adatait,
- b) Az Európai Unió illetve a tagállamok kérésére az elektronikus kereskedelmi tárgyú jogszabályok végrehajtásáról - elektronikus úton - tájékoztatást nyújt,
- c) két évente tájékoztatja az Európai Unió Bizottságát az elektronikus kereskedelmi jogszabályok alkalmazását érintő legfontosabb bírósági, és egyéb vitarendezési eljárásban hozott határozatokról.

(3) A miniszter elektronikus úton is elérhető ügyfélszolgálatot tart fenn, amelynek útján tájékoztatja a szolgáltatókat és az igénybe vevőket

- a) az elektronikus úton kötött szerződésekkel összefüggő jogokról és kötelezettségekről, valamint a vitarendezési eljárásokról, ideértve az eljárások gyakorlati kérdéseit is,
- b) azon közigazgatási, egyéb állami és társadalmi szervezetek adatairól, amelyektől további tájékoztatás vagy gyakorlati segítségnyújtás kérhető.

(4) A miniszter - az Országos Igazságszolgáltatási Tanács útján - beszerzi és elektronikus úton közzéteszi az elektronikus kereskedelmi jogszabályok alkalmazását érintő jogerős, különösen a felülvizsgálati kérelem alapján hozott bírósági határozatokat. A közzétett határozatok az érintett felek adatait nem tartalmazhatják. A közzétételi kötelezettséget megfelelően kell alkalmazni az egyéb vitarendezési eljárásokban hozott, külön törvényben meghatározott tájékoztatási kötelezettség alapján a miniszternek megküldött határozatokra is.

Indokolás:

"Kétféle" kapcsolattartó szerv kijelölését írja elő az EKI 19. Cikk. Egyrészt a nemzetközi (Európai Unión belüli) kapcsolatok tartására, másrészt a szolgáltatókkal és igénybe vevőkkel való kapcsolattartásra kell szerveket kijelölni. Mindkét esetben e szerv célszerűen a IHM, amelynek kapcsolattartó feladatkörét általánosságban már meghatározta a statútumának 5.§ (1) bekezdése e) pontja. Valószínűleg hasonló "feladat- és hatásköri" helyzetben pl. a francia jogalkotó nem tartotta szükségesnek a jogalkotást.

A javaslat szerinti feladatok kibontják az informatikai és hírközlési miniszter feladat- és hatásköréről szóló 141/2002. (VI. 28.) Korm. rendeletben szélesen megfogalmazott feladatkört.

A javaslat a kapcsolattartást tölti meg tartalommal. Ennek jegyében az EKI-hez igazodó tárgyú együttműködésre építve, az EKI 19. Cikk 5. bekezdését továbbfejlesztve azt írja elő, hogy a kapcsolattartó szervhez el kell juttatni minden (lényeges) elektronikus kereskedelmi tárgyú bírósági döntést, amelyet - célszerűen elektronikus adatbázisba foglalva - az IHM nyilvántart és közzétesz. A közzétett döntések körébe tartoznának az alternatív vitarendezésben részt vevő szervektől kapott tájékoztatás keretében megkapott döntések is. A legfontosabb döntések "ratio decidendi"-jeit összegyűjtve lehetne az Európai Unió Bizottságát időszakonként tájékoztatni a bírói /vitarendezési gyakorlatról.

VI. Értelmező rendelkezések

Ektv. 2. § f) pont

Az Ektv. 2.§ f) pont helyébe az alábbi rendelkezés lép:

"Információs társadalommal össze függő szolgáltatás: elektronikus úton, távollevők részére, ellenszolgáltatás fejében vagy ellenszolgáltatás nélkül nyújtott szolgáltatás, amelynek igénybevételét a szolgáltatás igénybe vevője egyedileg kezdeményezi."

Indokolás:

Információs (elektronikus kereskedelmi) szolgáltatás az EKI alkalmazásában: a távolban lévők számára, elektronikus adatkezelést és - tárolást végző eszközök útján nyújtott, egyedileg hozzáférhető (point to point jellegű) szolgáltatás, tekintet nélkül arra, hogy az a szolgáltatás igénybe vevője szempontjából ingyenes, vagy visszerthes-e, és annak nyújtását az igénybe vevő közvetlenül megrendelte, vagy kezdeményezte-e.

Kifejezetten ellentétes az EKI-vel, hogy az Ektv. a szolgáltatás általános fogalmát akként határozta meg, hogy az ellenszolgáltatás nélkül nyújtott szolgáltatás csak akkor tartozik a törvény hatálya alá, ha az akár a szolgáltató, akár az igénybe vevő oldalán nem az Alkotmány által biztosított véleményszabadság gyakorlásának körébe tartozik (Ektv. hatályos 2. § f)).

Ennek következtében nemcsak az EKI-vel való ütközés állapítható meg, de egyben a felelősségkorlátozás hatálya alá tartozó tevékenységet végző szolgáltatók a véleményszabadság gyakorlásával összefüggő szolgáltatások nyújtása során elvesztik a említendő felelősségkorlátozásból eredő előnyöket is e területen.

Válogatott hazai irodalomjegyzék

BUDAI, Judit - BACHER, Gusztáv - FALUDI, Gábor - SZECSKAY, András: Az elektronikus kereskedelem tervezett szabályozása a magyar jogban. www.szecskay.hu/publikaciok

CSENERICS, Annamária: A szolgáltatók kötelezettsége és felelőssége. Törvényjavaslat az elektronikus kereskedelemről. Napi Jogász. A nemzetközi és hazai gazdasági jog kérdései, változásai 9/2001. 3-5.

CSENERICS, Annamária: Az elektronikus aláírás, elektronikus irat szabályozásának kérdései. Napi Jogász. A nemzetközi és hazai gazdasági jog kérdései, változásai 2/2001. 17-18.

ERDŐS, István: Elektronikus kereskedelem, elektronikus aláírás. Adatbiztonság, forgalombiztonság az elektronikus úton történő szerződéskötés során. Napi Jogász. A nemzetközi és hazai gazdasági jog kérdései, változásai 9/2001. 7-10.

ÉRSEK, Emese: Az interneten folyó gazdasági tevékenységek jogi szabályozásának néhány kérdése. Az internet jelentősége és szélesebb körben való elterjedésének előfeltételei. Napi Jogász. A nemzetközi és hazai gazdasági jog kérdései, változásai 2/2001. 14-16.

FALUDI, Gábor: A szerzői jogi, iparjogvédelmi szabályok és az elektronikus kereskedelem kapcsolata. = Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 2002/12.

FEJES, Gábor: A versenyjog érvényesülése az elektronikus kereskedelemben. = E-kereskedelem. 2002. 135-157.

GATTER, László: Az elektronikus aláírásról. Magyar Jog 4/2002. 232-235.

HARSÁGI, Viktória: Elektronikus okiratok, elektronikus aláírás. Magyar Jog 11/2001. 648-658.

JÓRI, András: Kimaradt az adatvédelem. Megjegyzések az elektronikus kereskedelemről szóló törvény tervezetéhez. Napi Jogász. A nemzetközi és hazai gazdasági jog kérdései, változásai 9/2001. 5-6.

KECSKEMÉTI, Klára - TORMA, András: Gondolatok az elektronikus aláírás mibenlétéről és szabályozásának egyes külföldi modelljeiről. Jogtudományi Közöny 1/2002. 39-48.

KONDRICZ, Péter: Az elektronikus aláírás jogi szabályozása. = E-kereskedelem. 2002. 93-133.

KOVÁCS, Andrea: A távollevők között kötött szerződések. Cég és Jog 3/99. 31-32.

MAROSI, Zoltán: A fogyasztó védelme az elektronikus kereskedelemben avagy az internet a vásárló szemével nézve. = Multa rogar. 2002. 197-227.

MAROSI, Zoltán: Fogyasztói szerződések az elektronikus kereskedelemben. = Polgári jogi kodifikáció. 2001. 253-272.

MILASSIN, László: Az elektronikus kereskedelem jog problémái, különös tekintettel az Európai Unió idevonatkozó jogalkotására. Magyar Jog 6/2001. 361-377.

PALÁSTI, Gábor: Az elektronikus kereskedelem a gazdasági kapcsolatok egyes nemzetközi jogforrásaiban. Jogtudományi Közöny 10/2000. 395-406.

PECZE, Dóra: A távollevők között kötött szerződések kérdéséhez. Jura. A Janus Pannonius Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi karának tudományos lapja 1-2/2000. 107-114.

SOÓS, Andrea: Az elektronikus gazdasági kapcsolatok és a fogyasztóvédelem. = E-kereskedelem. 2002. 159-175.

TELEK, Anikó: Megszületett az elektronikus aláírásról szóló törvény! Közjegyzők Közönye 10/2001. 9-11.

UJVÁRNÉ ANTAL, Edit: Az elektronikus aláírás és a hitelesítés-szolgáltatással összefüggő felelősségi szabályok. Az

Irányelv és annak hatása a magyar polgári jogi felelősségi rendszerre. Jogtudományi Közlöny 4/2001. 179-192.

VÁRKONYI, Péter: Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatásokról szóló törvény tervezetéről. Gazdaság és Jog 11/2001. 15-21.

VEREBICS, János: Az elektronikus gazdasági kapcsolatok joga. Bp. HvgOrac Lap- és Könyvk. 2001. 395p. Bibliogr. 376-395.

VEREBICS, János: Az elektronikus gazdasági kapcsolatok jogához. Gazdaság és Jog 1/2001. 22-27.

VEREBICS, János: Az elektronikus gazdasági-kereskedelmi kapcsolatok jogi alapkérdései az információs társadalomban. = E-kereskedelem. 2002. 23-57.

VEREBICS, János: Elektronikus gazdasági kapcsolatok és európai jogharmonizáció. Gazdaság és Jog 7-8/2002. 11-25.

VEREBICS, János: Elektronikus gazdasági kapcsolatok - magyar jogharmonizáció. Európai Jog 5/2002. 31-35.

VEREBICS, János: "Internet-gazdaság" és elektronikus kereskedelem jogának helykeresése a magyar jogrendszerben és jogtudományban. Jogtudományi Közlöny 2/2002. 65-76.

VEREBICS, János: Törvénytervezet az elektronikus kereskedelemről. Cég és Jog 9/2001. 14-27.

VEREBICS, János: Új jogintézmény a hálóvilágban: az elektronikus aláírás. Cég és Jog 7-8/2001. 25-37.

ZODI, Zsolt: Az információs társadalom és a jog. Gazdaság és Jog 7-8/2002. 25-29.

További információért a fenti publikációval kapcsolatban keresse Dr. Bayer Andreát, Dr. Gulás Juditot, Dr. Keller Anikót, Dr. Bacher Gusztávot, Dr. Faludi Gábort, Dr. László Andrást vagy Dr. Szecskay Andrást a Szecskay Ügyvédi Iroda - Attorneys at Law-nál telefonon (+36 (1) 472 3000), faxon (+36 (1) 472 3001) vagy e-mailen (info@szecskay.com).